

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 14 Ιουλίου 2023
(OR. el)

11850/23

**Διοργανικός φάκελος:
2023/0285 (NLE)**

RECH 357
EDUC 315
COMPET 763
IND 393
MI 617
EMPL 381

ΠΡΟΤΑΣΗ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	13 Ιουλίου 2023
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2023) 436 final
Θέμα:	Πρόταση ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ σχετικά με ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για την προσέλκυση και τη διατήρηση ταλέντων στους τομείς της έρευνας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας στην Ευρώπη

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2023) 436 final.

σνημμ.: COM(2023) 436 final

Βρυξέλλες, 13.7.2023
COM(2023) 436 final

2023/0285 (NLE)

Πρόταση

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για την προσέλκυση και τη διατήρηση ταλέντων στους τομείς της έρευνας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας στην Ευρώπη

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Οι ερευνητές αποτελούν τον πυρήνα του συστήματος έρευνας και καινοτομίας στην Ευρώπη. Είναι αναγκαίο να ενισχυθούν οι σταδιοδρομίες στον τομέα της έρευνας ώστε να προσελκύονται και να διατηρούνται ταλέντα και να καταστεί το συνολικό σύστημα ισχυρότερο και πιο ανταγωνιστικό. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την αντιμετώπιση των παγκόσμιων και κοινωνικών προκλήσεων που αντιμετωπίζει η Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένης της ψηφιακής και της πράσινης μετάβασης.

Από την έναρξη λειτουργίας του **Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας**, το 2000¹, έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος για τους ερευνητές. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν εκκρεμή ζητήματα που απαιτούν πιο στοχευμένα και πιο αποτελεσματικά μέτρα.

Η **ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Ένας νέος EXE για την έρευνα και την καινοτομία»**² αναγνωρίζει ότι οι συνθήκες εξέλιξης της σταδιοδρομίας για την προσέλκυση και τη διατήρηση των καλύτερων ερευνητών στην Ευρώπη είναι απαραίτητες στον παγκόσμιο αγώνα δρόμου για ταλέντα και ότι τα τελευταία έτη δεν έχει σημειωθεί επαρκής βελτίωση σε ό,τι αφορά την επισφαλή απασχόληση, ιδίως για τους ερευνητές που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους. Προβλέπει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για τις σταδιοδρομίες έρευνας στην Ευρώπη, μέσω μιας εργαλειοθήκης μέτρων που θα έχει ως σκοπό την αναγνώριση του επαγγέλματος και των δεξιοτήτων των ερευνητών, την ανάπτυξη ενός πλαισίου ικανοτήτων για τους ερευνητές, την ενίσχυση της κινητικότητας και των ανταλλαγών μεταξύ της ακαδημαϊκής κοινότητας και της βιομηχανίας, τη διασφάλιση στοχευμένων ευκαιριών κατάρτισης και τη δημιουργία μιας διαδικτυακής πύλης υπό τη μορφή υπηρεσίας μίας στάσης στην οποία οι ερευνητές θα μπορούν να αποκτήσουν πρόσβαση σε σειρά υποστηρικτικών υπηρεσιών.

Στα **συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την «εμβάθυνση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας: Παροχή ελκυστικών και βιώσιμων σταδιοδρομιών και συνθηκών εργασίας στους ερευνητές και υλοποίηση της κυκλοφορίας επιστημόνων»**, του Μαΐου του 2021³, τονίστηκε η ανάγκη για πιο συντονισμένη δράση σε ευρωπαϊκό επίπεδο προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι υφιστάμενες προκλήσεις που συναντούν οι ερευνητές και να εξασφαλιστούν επαρκείς και βιώσιμες ερευνητικές σταδιοδρομίες, να προωθηθεί η ισόρροπη κυκλοφορία ταλέντων και να αναδειχθεί η Ευρώπη ως ελκυστικός προορισμός για τους ερευνητές. Προτάθηκε η μετάβαση προς ένα ενιαίο και ολοκληρωμένο πλαίσιο, το οποίο θα αντιμετωπίζει το σύνολο των προκλήσεων που σχετίζονται με τις σταδιοδρομίες έρευνας σε όλους τους πιθανούς κλάδους απασχόλησης στον τομέα της έρευνας.

Η ανάγκη να καταστούν ελκυστικότερες οι ερευνητικές σταδιοδρομίες στην Ευρώπη υπογραμμίζεται επίσης στη **σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με ένα «σύμφωνο για την**

¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή Περιφερειών — Για έναν ευρωπαϊκό χώρο στον τομέα της έρευνας [COM(2000) 6 final].

² Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Ένας νέος EXE για την έρευνα και την καινοτομία [COM(2020) 628 final].

³ Έγγραφο 9138/21 του Συμβουλίου.

Έρευνα και την Καινοτομία στην Ευρώπη», της 26ης Νοεμβρίου 2021⁴, και στο θεματολόγιο πολιτικής για τον ΕΧΕ που προσαρτάται στα συμπεράσματα του Συμβουλίου για τη «μελλοντική διακυβέρνηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας», της 26ης Νοεμβρίου 2021⁵, το οποίο περιλαμβάνει δράση για την «4. Προώθηση ελκυστικών και βιώσιμων ερευνητικών σταδιοδρομιών, ισόρροπης κυκλοφορίας ταλέντων και διεθνούς, διεπιστημονικής και διατομεακής κινητικότητας σε ολόκληρο τον ΕΧΕ». Η εν λόγω δράση προβλέπει την ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για τις ερευνητικές σταδιοδρομίες και τη δημιουργία ή την αναβάθμιση υφιστάμενων μέσων για τη στήριξη των ερευνητικών σταδιοδρομιών.

Σε ολόκληρη την Ευρώπη, οι ερευνητές βρίσκονται συχνά σε **επισημική θέση όσον αφορά την απασχόληση και τις συνθήκες εργασίας**. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τους ερευνητές που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους. Παρότι οι ερευνητές απασχολούνται συνήθως σε πανεπιστήμια ή ερευνητικούς οργανισμούς, η χρηματοδότηση προέρχεται άμεσα (μέσω υποτροφιών) ή έμμεσα (μέσω ερευνητικών έργων) από εθνικούς και διεθνείς οργανισμούς χρηματοδότησης. Οι ερευνητές συνήθως απασχολούνται βάσει βραχυπρόθεσμων συμβάσεων χρηματοδοτούμενων από επιχορηγήσεις οι οποίες δεν προσφέρουν σαφείς προοπτικές για σταθερή απασχόληση.

Οι αποδοχές, η κοινωνική προστασία και οι συνθήκες εργασίας ενδέχεται να διαφέρουν σημαντικά ανάλογα με τον φορέα χρηματοδότησης. Το εργαλείο «στρατηγική ανθρώπινων πόρων για ερευνητές» (HRS4R)⁶ έδωσε σε εργοδότες και χρηματοδότες τη δυνατότητα να εφαρμόσουν στην πράξη τις αρχές της Χάρτας και του Κώδικα Δεοντολογίας για τους ερευνητές⁷. Οι δράσεις Marie Skłodowska Curie (MSCA)⁸ προωθούν τη Χάρτα και τον Κώδικα Δεοντολογίας ώστε να αποτελούν προϋπόθεση για τη συμμετοχή στο πρόγραμμα. Ωστόσο, η Χάρτα και ο Κώδικας Δεοντολογίας χρονολογούνται από το 2005 και πρέπει να αναθεωρηθούν για να ανταποκρίνονται στη νέα πραγματικότητα και τις νέες προκλήσεις, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, της ανοικτής επιστήμης και της ισότητας των φύλων. Η αναθεωρημένη έκδοση θα πρέπει επίσης να αποσκοπεί στην ενίσχυση της αξιοποίησης πέραν του ακαδημαϊκού χώρου. Οι δικτυακές πύλες και οι υπηρεσίες EURAXESS⁹ εξακολουθούν να παρέχουν στους μετακινούμενους ερευνητές παγκοσμίως βασικές πρακτικές πληροφορίες και πρόσβαση σε ευκαιρίες απασχόλησης σε ολόκληρη την Ευρώπη. Το συνταξιοδοτικό σύστημα RESAVER¹⁰ έχει βοηθήσει αλλά προς το παρόν προσφέρει περιορισμένη κάλυψη. Υπάρχουν περιθώρια επέκτασης αυτών των υπηρεσιών και εργαλείων.

Δεν σημειώθηκε σημαντική πρόοδος όσον αφορά τη στήριξη της **μετάβασης των ερευνητών σε ευρύτερους κλάδους απασχόλησης εκτός του ακαδημαϊκού χώρου**, ή τη δημιουργία δικών τους νεοφυών επιχειρήσεων και δικής τους καινοτομίας. Ένας από τους βασικούς λόγους για την προαναφερθείσα έλλειψη προόδου είναι τα πολύ περιορισμένα μέσα αξιολόγησης ερευνητών που είναι διαθέσιμα σήμερα και βασίζονται αποκλειστικά και μόνο σε δημοσιεύσεις που έχουν αξιολογηθεί από ομοτίμους, και πολύ συχνά η περιορισμένη μέτρηση του δείκτη απήχησης περιοδικών. Κατά συνέπεια, οι ερευνητές δεν είναι πρόθυμοι να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες όπως η ανοικτή επιστήμη, η διατομεακή κινητικότητα

⁴ Σύσταση (ΕΕ) 2021/2122 του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2021, σχετικά με ένα σύμφωνο για την Έρευνα και την Καινοτομία στην Ευρώπη (ΕΕ L 431 της 2.12.2021, σ. 1).

⁵ Έγγραφο 14308/21 του Συμβουλίου.

⁶ <https://euraxess.ec.europa.eu/jobs/hrs4r>

⁷ <https://euraxess.ec.europa.eu/jobs/charter>

⁸ <https://marie-skłodowska-curie-actions.ec.europa.eu/?etrans=el>

⁹ <https://euraxess.ec.europa.eu/>

¹⁰ <https://www.resaver.eu/>

και η επιχειρηματικότητα, η επιστήμη των πολιτών και οι δραστηριότητες προβολής, καθώς οι δραστηριότητες αυτές πιθανότατα δεν είναι επωφελείς για μια ακαδημαϊκή σταδιοδρομία. Επίσης, η πρακτική αυτή αποθαρρύνει τη διεπιστημονική έρευνα λόγω έλλειψης περιοδικών με υψηλό δείκτη απήχησης.

Ένας άλλος παράγοντας που εμποδίζει τη μετάβαση σε σταδιοδρομία εκτός του ακαδημαϊκού χώρου είναι ότι οι περισσότεροι υποψήφιοι διδάκτορες λαμβάνουν κατάρτιση σε αποκλειστικά ακαδημαϊκό περιβάλλον. Αυτή η μορφή ακαδημαϊκής μαθητείας δεν τους εξοπλίζει επαρκώς για εναλλακτικές σταδιοδρομίες σε άλλους τομείς. Η επιστημονική έκθεση της UNESCO για το 2021¹¹ αναφέρει ότι υπάρχουν περίπου 8,85 εκατομμύρια ερευνητές παγκοσμίως. Από το 2007, ο αριθμός των ερευνητών έχει αυξηθεί σχεδόν κατά 30 %. Η Κίνα έχει ξεπεράσει τις ΗΠΑ (ποσοστό αύξησης 21,1 % έναντι 16,2 % αντίστοιχα). **Η ΕΕ παραμένει κορυφαία παγκοσμίως όσον αφορά τον αριθμό ερευνητών**, με ποσοστό 23,5 %. Ωστόσο, δεν έχει σημειωθεί παρόμοια αύξηση στον αριθμό των ακαδημαϊκών θέσεων και η πραγματικότητα είναι ότι μικρό μόνο ποσοστό κατόχων διδακτορικού διπλώματος θα βρουν εργασία στον ακαδημαϊκό τομέα ή στον τομέα της δημόσιας έρευνας. Ως εκ τούτου, αναγκάζονται να αναζητήσουν απασχόληση εκτός των τομέων αυτών¹². Στην πραγματικότητα, δεδομένου του μικρού αριθμού ερευνητών που εξελίσσονται έως του σημείου να γίνουν ακαδημαϊκοί, η σταδιοδρομία στον ακαδημαϊκό χώρο είναι αυτή που αποτελεί την εναλλακτική σταδιοδρομία. Δεδομένου ότι οι περισσότεροι ερευνητές δεν ακολουθούν ακαδημαϊκή σταδιοδρομία, πρέπει να αναπτύξουν τις **δεξιότητες που απαιτούνται για να βρουν απασχόληση σε μη ακαδημαϊκούς τομείς ή να αναπτύξουν τις δικές τους επιχειρηματικές δραστηριότητες**.

Εξακολουθεί να παρατηρείται **ασύμμετρη κινητικότητα ερευνητών** από την Ανατολή προς τη Δύση και από τον Νότο προς τον Βορρά. Με την πάροδο των ετών υπήρξαν παρεμβάσεις, όπως η δυνατότητα χρήσης κονδυλίων της πολιτικής συνοχής για την έρευνα, ή ειδικές δράσεις για τις χώρες διεύρυνσης στο πλαίσιο των προγραμμάτων-πλαισίων για την έρευνα και την καινοτομία¹³. Ωστόσο, μολονότι συνέβαλαν στην επίτευξη πιο ισόρροπης κυκλοφορίας των ταλέντων, οι πρωτοβουλίες αυτές δεν ήταν επαρκείς για να έχουν μακροχρόνια επίδραση.

Μολονότι έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος όσον αφορά την **ισότητα των φύλων**, εξακολουθούν να υπάρχουν εκκρεμή ζητήματα. Είναι αναγκαίο να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά οι συνεχιζόμενες ανισότητες μεταξύ των φύλων στις σταδιοδρομίες έρευνας—συμπεριλαμβανομένων του μισθολογικού χάσματος μεταξύ των φύλων, της επαγγελματικής ανέλιξης, των προκαταλήψεων λόγω φύλου στην αξιολόγηση, των ζητημάτων ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής, καθώς και της έμφυλης βίας— που επηρεάζουν τη συμμετοχή και την επαγγελματική ανέλιξη. Επιπλέον απαιτούνται ειδικές προσπάθειες για την αντιμετώπιση της υποεκπροσώπησης των γυναικών στις θετικές επιστήμες, την τεχνολογία, τη μηχανική και τα μαθηματικά (STEM).

¹¹UNESCO (2021) *UNESCO Science Report - The race against time for smarter development*, ISBN: 978-92-3-100450-6. Διατίθεται στη διεύθυνση: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000377433> (προσπελάστηκε στις 31 Μαρτίου 2023).

¹²Σύμφωνα με την Eurostat, το 2021 στην ΕΕ οι περισσότεροι ερευνητές εργάζονταν στον τομέα των επιχειρήσεων (56 %), στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (32 %), και στον δημόσιο τομέα (11 %). Βλ. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20221206-1?language=el&ettrans=el>

¹³Χώρες διεύρυνσης είναι εκείνες που είχαν χαμηλή συμμετοχή σε προηγούμενα προγράμματα-πλαίσια για την έρευνα και την καινοτομία.

Σε πιο θεμελιώδες επίπεδο, ο **ορισμός του όρου «ερευνητής»** πρέπει να επανεξεταστεί προκειμένου να διασφαλιστεί ότι λαμβάνει υπόψη το ευρύ φάσμα επιλογών σταδιοδρομίας. Πρέπει να αναγνωριστεί ότι, πέραν της έρευνας, άλλες δραστηριότητες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο, όπως η διδασκαλία, η επίβλεψη και η καθοδήγηση, η συνεργασία με τη βιομηχανία και την κοινωνία. Πρέπει επίσης να αναγνωριστεί ότι η υψηλού επιπέδου έρευνα και καινοτομία απαιτεί την υποστήριξη μεγάλου αριθμού **ρόλων διαχείρισης της έρευνας**, τους οποίους αναλαμβάνουν ερευνητές ή άλλοι επαγγελματίες.

Δεδομένης της σημασίας των ερευνητικών σταδιοδρομιών, οι προϋποθέσεις-πλαίσιο και τα μέτρα στήριξης πρέπει να συνοδεύονται από κατάλληλο και τακτικό **σύστημα παρακολούθησης**, το οποίο θα καθιστά δυνατή τη συλλογή σχετικών δεδομένων που μπορούν να στηρίζουν τα ενδιαφερόμενα μέρη στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας, καθώς και τους υπευθύνους χάραξης πολιτικής.

- **Αιτιολόγηση και στόχοι της πρότασης**

Η παρούσα πρόταση σύστασης του Συμβουλίου ανταποκρίνεται στις ανησυχίες και τις συστάσεις που διατύπωσαν η Επιτροπή και το Συμβούλιο¹⁴ και υλοποιεί ένα από τα αναμενόμενα αποτελέσματα της δράσης 4 του θεματολογίου πολιτικής για τον ΕΧΕ, ιδίως την ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για τις ερευνητικές σταδιοδρομίες. Παρέχει τα πρότυπα που μπορούν να καθοδηγήσουν τα κράτη μέλη, τους ερευνητικούς οργανισμούς, τους χρηματοδότες και τα ενδιαφερόμενα μέρη για την αύξηση της σταθερότητας και της ελκυστικότητας των ερευνητικών σταδιοδρομιών. Στόχος είναι **να διατηρηθούν οι Ευρωπαίοι ερευνητές και να καταστεί η Ευρώπη ελκυστικός προορισμός για ταλέντα από το εξωτερικό**.

Παρέχεται σαφής **ορισμός του όρου «ερευνητής»**¹⁵, ώστε να καταστεί δυνατή η κατάλληλη αναγνώριση του επαγγέλματος αυτού στην Ευρώπη. Διευκρινίζεται επίσης ότι οι ερευνητές μπορούν να ασκούν διάφορα **ερευνητικά επαγγέλματα** σε όλους τους σχετικούς τομείς, συμπεριλαμβανομένων του ακαδημαϊκού χώρου, των επιχειρήσεων, της δημόσιας διοίκησης και του μη κερδοσκοπικού τομέα. Η πρόταση αναγνωρίζει τον μεγάλο αριθμό **ρόλων διαχείρισης της έρευνας** τους οποίους αναλαμβάνουν ερευνητές ή άλλοι επαγγελματίες, υπογραμμίζοντας τη σημασία της περαιτέρω ανάλυσης και ευθυγράμμισης των επαγγελματιών αυτών σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η βελτίωση των **συνθηκών εργασίας**, η εξασφάλιση ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής και η **αντιμετώπιση της επισφάλειας**, μεταξύ άλλων με τον περιορισμό των συμβάσεων ορισμένου χρόνου και την προώθηση πιο βιώσιμων μηχανισμών χρηματοδότησης για τους ερευνητικούς οργανισμούς, θα αποτελέσουν θεμελιώδες στοιχείο για να καταστούν πιο ελκυστικές οι σταδιοδρομίες στον τομέα της έρευνας. Αυτό θα συμπληρωθεί με ενέργειες για τη διασφάλιση επαρκών **μέτρων κοινωνικής προστασίας** και τη δυνατότητα μεταφοράς των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων από τη μία χώρα στην άλλη. **Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στους ερευνητές που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους**, με την παροχή ειδικών κινήτρων.

¹⁴ Βλ. προηγούμενη ενότητα.

¹⁵ Χρησιμοποιώντας τον ορισμό του ευρέως αποδεκτού εγχειριδίου Frascati, <https://www.oecd.org/sti/inno/frascati-manual.htm>.

Μια νέα **Χάρτα του Ερευνητή** θα αντικαταστήσει τη Χάρτα και τον Κώδικα Δεοντολογίας για τους ερευνητές του 2005¹⁶ και θα στηρίξει την παροχή κατάλληλων συνθηκών εργασίας και ερευνητικών περιβαλλόντων στους σχετικούς οργανισμούς. Η νέα Χάρτα θα είναι ένα ενιαίο έγγραφο που θα απευθύνεται ταυτόχρονα σε ερευνητές, εργοδότες, χρηματοδότες και υπευθύνους χάραξης πολιτικής και θα περιλαμβάνει πιο εξορθολογισμένο αριθμό αρχών¹⁷ ώστε να διευκολύνεται η εφαρμογή της σε όλους τους τομείς. Η νέα Χάρτα μπορεί να αποτελέσει ευκαιρία για την έναρξη της διαδικασίας αναθεώρησης του τρέχοντος μηχανισμού εφαρμογής της στρατηγικής ανθρώπινων πόρων για τους ερευνητές (HRS4R).

Η ενίσχυση των **δεξιοτήτων των ερευνητών**, ιδίως των εγκάρσιων, με τη χρήση του **ευρωπαϊκού πλαισίου ικανοτήτων για τους ερευνητές (ResearchComp)**¹⁸, μεταξύ άλλων και με την υποστήριξη των μικροδιαπιστευτηρίων¹⁹, θα προωθήσει τη **διατομεακή κινητικότητα** και την πραγματική ροή των ταλέντων μεταξύ διαφορετικών τομέων. Αυτό θα στηρίξει την κυκλοφορία της γνώσης και θα συμβάλει στη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των ερευνητών και της ζήτησης στην αγορά εργασίας για ταλέντα υψηλής ειδίκευσης.

Το ταλέντο βρίσκεται στο επίκεντρο της **καινοτομίας**. Η δημιουργία συνθηκών για την επίτευξη και τη διασφάλιση της ροής ταλέντων υψηλής ειδίκευσης και ανθεκτικότητας, που έχουν τη δυνατότητα να συμβάλουν στην ανάκαμψη και το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της Ευρώπης, είναι καίριας σημασίας. Αυτό απαιτεί ισχυρότερους δεσμούς μεταξύ της ακαδημαϊκής κοινότητας και της βιομηχανίας, καθώς και μια νοοτροπία επιχειρηματικότητας και καινοτομίας, με ταλέντα ικανά να μεταφέρουν στην αγορά τις ιδέες που αναπτύσσουν.

Παράλληλα με την προώθηση της διατομεακής κινητικότητας και όλων των άλλων μορφών κινητικότητας²⁰, καθώς και της δημιουργίας νεοφυών επιχειρήσεων από ερευνητές, η πρόταση αναγνωρίζει και επιβραβεύει τις **διαφορετικές επαγγελματικές σταδιοδρομίες**, ώστε να διασφαλιστεί ότι η προστιθέμενη αξία τους λαμβάνεται δεόντως υπόψη σε σχέση με την πρόσληψη, την επαγγελματική ανέλιξη και την αξιολόγηση των ερευνητών. Αυτό συμπληρώνεται με τη στήριξη για **συμβουλευτικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες σταδιοδρομίας**, ώστε να βοηθούνται οι ερευνητές να βρουν την καταλληλότερη επαγγελματική σταδιοδρομία και να προωθείται η επαγγελματική τους εξέλιξη.

Τα **προφίλ R1-R4 για τους ερευνητές** που θεσπίστηκαν το 2011²¹ επικαιροποιούνται και συμπληρώνονται με παραδείγματα επαγγελματών για κάθε επίπεδο και σε όλους τους τομείς, ώστε να καταστούν οι σταδιοδρομίες των ερευνητών πιο συγκρίσιμες και πιο διαλειτουργικές σε όλους τους τομείς και τις χώρες απασχόλησης²².

¹⁶Σύσταση 2005/251/EK της Επιτροπής, της 11ης Μαρτίου 2005, σχετικά με την Ευρωπαϊκή Χάρτα του Ερευνητή και έναν κώδικα δεοντολογίας για την πρόσληψη ερευνητών (EE L 75 της 22.3.2005, σ. 67).

¹⁷ Δέσμη 20 αρχών αντί των 40 αρχών της ισχύουσας Χάρτας και του Κώδικα Δεοντολογίας για τους ερευνητές.

¹⁸Βλ. <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/8d536780-3025-11ed-975d-01aa75ed71a1>

¹⁹Σύσταση του Συμβουλίου, της 16ης Ιουνίου 2022, σχετικά με μια ευρωπαϊκή προσέγγιση για τα μικροδιαπιστευτήρια για τη δια βίου μάθηση και την απασχολησιμότητα (2022/C 243/02) (EE C 243 της 27.6.2022, σ. 10).

²⁰ Γεωγραφική, διοργανική, διεπιστημονική, εικονική κινητικότητα.

²¹

https://cdn5.euraxess.org/sites/default/files/policy_library/towards_a_european_framework_for_research_careers_final.pdf

²² Από την ανάλυση των 79 285 κενών θέσεων που δημοσιεύθηκαν στη βάση δεδομένων Euraxess του 2020 προκύπτει ότι οι μισές κενές θέσεις δεν συνδέονταν με συγκεκριμένο στάδιο σταδιοδρομίας. Επιπλέον η ανάλυση αποκάλυψε επίσης ότι κάθε εργοδότης έχει τη δική του ορολογία για τον ορισμό μιας θέσης εργασίας, γεγονός που τονίζει την ανάγκη να αναπτυχθεί κοινή ορολογία.

Η εφαρμογή των νέων προτύπων και συστάσεων θα βελτιώσει τα συνολικά εθνικά και ευρωπαϊκά συστήματα έρευνας και καινοτομίας, συμβάλλοντας στη διαρθρωτική αντιμετώπιση περιπτώσεων μη ισόρροπης κυκλοφορίας των ταλέντων.

Παρέχεται στήριξη για την εφαρμογή και την περαιτέρω ανάπτυξη υφιστάμενων και νέων εργαλείων για την υποστήριξη των ερευνητικών σταδιοδρομιών (π.χ. EURAXESS, RESAVER, ResearchComp). Όλες οι σταδιοδρομίες θα βρουν θέση στην επικείμενη πλατφόρμα ταλέντων του EXE, που θα αποτελεί υπηρεσία μίας στάσης για ερευνητές η οποία θα παρέχει στήριξη και σε ερευνητικούς οργανισμούς.

Ένα παρατηρητήριο σταδιοδρομιών στον τομέα της έρευνας θα καταστήσει δυνατή την παρακολούθηση της εφαρμογής της παρούσας πρότασης, με τη συλλογή δεικτών σχετικά με τις διάφορες καλυπτόμενες πτυχές. Με βάση τα δεδομένα αυτά, τα ενδιαφερόμενα μέρη και οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο θα είναι σε θέση να αναλάβουν τεκμηριωμένη δράση.

- **Συνέπεια με τις ισχύουσες διατάξεις στον τομέα πολιτικής**

Η παρούσα πρόταση συνάδει με τις ισχύουσες διατάξεις πολιτικής, και συγκεκριμένα:

- Με την ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Ευρωπαϊκό Θεματολόγιο δεξιοτήτων για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα», που εκδόθηκε την 1η Ιουλίου 2020²³, στην οποία υπογραμμίζεται ότι οι ερευνητές βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της επιστήμης και της καινοτομίας και ότι χρειάζονται ειδικό σύνολο δεξιοτήτων για να έχουν επιτυχημένες σταδιοδρομίες εντός και εκτός του ακαδημαϊκού χώρου. Μεταξύ άλλων, το θεματολόγιο δεξιοτήτων προβλέπει τον ορισμό ταξινόμησης δεξιοτήτων για τους ερευνητές, την ανάπτυξη ευρωπαϊκού πλαισίου ικανοτήτων για τους ερευνητές και την παροχή στήριξης για τον εφοδιασμό των ερευνητών με τις δεξιότητες που απαιτούνται για τη διατομεακή κινητικότητα. Η πρώτη εμβληματική δράση του θεματολογίου δεξιοτήτων, το σύμφωνο της ΕΕ για τις δεξιότητες, στηρίζει την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανεπίδραση μέσω της συνεργασίας μεταξύ της βιομηχανίας, των παρόχων εκπαίδευσης και κατάρτισης, των κοινωνικών εταίρων και των δημόσιων αρχών στο πλαίσιο συμπράξεων δεξιοτήτων μεγάλης κλίμακας.
- Με την ανακοίνωση της Επιτροπής για μια «Ευρωπαϊκή στρατηγική για τα πανεπιστήμια»²⁴, που εκδόθηκε στις 18 Ιανουαρίου 2022 και προβλέπει την ανάπτυξη πλαισίου για ερευνητικές σταδιοδρομίες, σε συνέργεια με ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για ελκυστικές και βιώσιμες σταδιοδρομίες στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.
- Με την ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Νέο ευρωπαϊκό θεματολόγιο καινοτομίας», που εκδόθηκε στις 5 Ιουλίου 2022²⁵ και αναγνωρίζει ότι η καινοτομία εξαρτάται από την επιτυχημένη καλλιέργεια, προσέλκυση και διατήρηση

²³ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Ευρωπαϊκό θεματολόγιο δεξιοτήτων για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα [COM(2020) 274 final].

²⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών για μια ευρωπαϊκή στρατηγική για τα πανεπιστήμια [COM(2022) 16 final].

²⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Νέο ευρωπαϊκό θεματολόγιο καινοτομίας [COM(2022) 332 final].

ταλαντούχων ατόμων και ενός ευρέος φάσματος δεξιοτήτων, και υπογραμμίζει τη σημασία της διατομεακής κινητικότητας.

- Με τη **σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τις «κατευθυντήριες αρχές για την αξιοποίηση της γνώσης»²⁶**, που εκδόθηκε στις 2 Δεκεμβρίου 2022 και αποσκοπεί στην υιοθέτηση κοινής στάσης σχετικά με τις αρχές και τα μέτρα πολιτικής για τους εθνικούς, περιφερειακούς και τοπικούς φορείς χάραξης πολιτικής, ώστε να μεγιστοποιηθεί ο μετασχηματισμός των αποτελεσμάτων της έρευνας και της καινοτομίας σε λύσεις που ωφελούν την κοινωνία. Μεταξύ άλλων, οι κατευθυντήριες αρχές προωθούν ένα πλαίσιο για τη στήριξη της ανάπτυξης δεξιοτήτων και ικανοτήτων, ένα σύστημα κινήτρων, καθώς και μέτρησης, παρακολούθησης και αξιολόγησης.

- **Συνέπεια με άλλες πολιτικές της Ένωσης**

Η παρούσα πρόταση συνάδει με άλλες πολιτικές της Ένωσης, και συγκεκριμένα:

- Με τον **ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων**, που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή τον Νοέμβριο του 2017 και καθορίζει ουσιώδεις αρχές και δικαιώματα για αγορές εργασίας και συστήματα κοινωνικής πρόνοιας που χαρακτηρίζονται από δικαιοσύνη και λειτουργούν εύρυθμα τον 21ο αιώνα, καθώς και με σχετικές διατάξεις της Ένωσης στον τομέα των συνθηκών εργασίας και της κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένων της **ανακοίνωσης της Επιτροπής με τίτλο «Πρωτοβουλία για τη στήριξη της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής για τους εργαζόμενους γονείς και φροντιστές»²⁷**, που εκδόθηκε στις 26 Απριλίου 2017 και της **οδηγίας για «διαφανείς και προβλέψιμους όρους εργασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση»²⁸** και της **οδηγίας σχετικά με την «ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής για τους γονείς και τους φροντιστές»²⁹**, που εκδόθηκαν την 20ή Ιουνίου 2019· της **σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με την «πρόσβαση στην κοινωνική προστασία για τους εργαζομένους και τους αυτοαπασχολούμενους»³⁰**, που εκδόθηκε στις 8 Νοεμβρίου 2019. Η σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία, ειδικότερα, έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι τόσο οι εργαζόμενοι όσο και οι αυτοαπασχολούμενοι, υπό συγκρίσιμες συνθήκες, μπορούν να προσχωρήσουν σε συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, να δημιουργήσουν και να διεκδικήσουν επαρκή δικαιώματα, να μεταφέρουν εύκολα δικαιώματα κοινωνικής ασφάλισης από τη μία θέση εργασίας στην άλλη και να εξασφαλίσουν διαφανή πληροφόρηση σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους όσον αφορά την κοινωνική ασφάλιση.

---

²⁶ Σύσταση (ΕΕ) 2022/2415 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 2022, σχετικά με τις κατευθυντήριες αρχές για την αξιοποίηση της γνώσης (ΕΕ L 317 της 9.12.2022, σ. 141).

²⁷ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Πρωτοβουλία με στόχο τη στήριξη της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής για τους εργαζόμενους γονείς και φροντιστές [COM(2017) 252 final].

²⁸ Οδηγία (ΕΕ) 2019/1152 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, για διαφανείς και προβλέψιμους όρους εργασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ L 186 της 11.7.2019, σ. 105).

²⁹ Οδηγία (ΕΕ) 2019/1158 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, σχετικά με την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής για τους γονείς και τους φροντιστές και την κατάργηση της οδηγίας 2010/18/ΕΕ του Συμβουλίου (ΕΕ L 188 της 12.7.2019, σ. 79).

³⁰ Σύσταση του Συμβουλίου, της 8ης Νοεμβρίου 2019, σχετικά με την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία για τους εργαζομένους και τους αυτοαπασχολούμενους (2019/C 387/01) (ΕΕ C 387 της 15.11.2019, σ. 1).

- Με την **ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Προσέλκυση δεξιοτήτων και ταλέντων στην ΕΕ»**³¹, που εκδόθηκε στις 27 Απριλίου 2022 και αναγνωρίζει τη σημασία και την ανάγκη να καταστεί η ΕΕ πιο ελκυστική για ταλαντούχα άτομα από όλον τον κόσμο. Στο πλαίσιο αυτό, η οδηγία για τους σπουδαστές και τους ερευνητές³² και η πρόσφατη αναθεώρηση της οδηγίας για την Μπλε Κάρτα της ΕΕ³³ συμβάλλουν στην επίτευξη αυτών των στόχων καθιστώντας ευκολότερη και ελκυστικότερη την έλευση ερευνητών και εργαζομένων υψηλής ειδίκευσης στην ΕΕ και προωθώντας την κυκλοφορία γνώσεων και δεξιοτήτων με τη μετακίνηση μεταξύ των κρατών μελών μέσω της ενίσχυσης των δικαιωμάτων κινητικότητας εντός της ΕΕ.
- Με την **ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Αξιοποίηση των ταλέντων στις περιφέρειες της Ευρώπης»**³⁴, που εκδόθηκε στις 17 Ιανουαρίου 2023 και εστιάζει στις προκλήσεις που παρουσιάζει η παγίδα ανάπτυξης ταλέντων στις περιφέρειες της ΕΕ που συνδέονται με τη δημογραφική παρακμή, το στάσιμο ποσοστό του πληθυσμού με σπουδές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και τη σημαντική φυγή των νέων.

2. ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ, ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ

• Νομική βάση

Η νομική βάση της παρούσας πρωτοβουλίας είναι το άρθρο 182 παράγραφος 5 και το άρθρο 292 της ΣΛΕΕ. Σύμφωνα με το άρθρο 292 της ΣΛΕΕ, το Συμβούλιο μπορεί να διατυπώνει συστάσεις και να αποφασίζει μετά από πρόταση της Επιτροπής σε όλες τις περιπτώσεις όπου οι Συνθήκες προβλέπουν την έκδοση πράξεων μετά από πρόταση της Επιτροπής.

Σύμφωνα με το άρθρο 179 της ΣΛΕΕ, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα έχει ως στόχο να ενισχύσει τις επιστημονικές και τεχνολογικές της βάσεις με τη δημιουργία ευρωπαϊκού χώρου έρευνας στον οποίο οι ερευνητές, οι επιστημονικές γνώσεις και οι τεχνολογίες κυκλοφορούν ελεύθερα, να διευκολύνει την ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας της, συμπεριλαμβανομένης της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας της, καθώς και να προωθήσει τις ερευνητικές δράσεις που κρίνονται αναγκαίες βάσει άλλων κεφαλαίων των Συνθηκών.

Σύμφωνα με το άρθρο 181 της ΣΛΕΕ, η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη πρέπει να συντονίζουν τη δράση τους στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης, ώστε να εξασφαλίζεται η αμοιβαία συνοχή των εθνικών πολιτικών και της πολιτικής της ΕΕ. Η Επιτροπή, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη, μπορεί να λαμβάνει κάθε χρήσιμη πρωτοβουλία για την προώθηση του εν λόγω συντονισμού, ιδίως πρωτοβουλίες για τον καθορισμό κατευθυντηρίων γραμμών και δεικτών, την οργάνωση της ανταλλαγής βέλτιστων

³¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Προσέλκυση δεξιοτήτων και ταλέντων στην ΕΕ [COM(2022) 657 final].

³² Οδηγία (ΕΕ) 2016/801 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2016, σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την έρευνα, τις σπουδές, την πρακτική άσκηση, την εθελοντική υπηρεσία, τις ανταλλαγές μαθητών ή τα εκπαιδευτικά προγράμματα και την απασχόληση των εσωτερικών άμισθων βοηθών (au pair) (ΕΕ L 132 της 21.5.2016, σ. 21).

³³ Οδηγία (ΕΕ) 2021/1883 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 2021, σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την απασχόληση υψηλής ειδίκευσης, και την κατάργηση της οδηγίας 2009/50/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 382 της 28.10.2021, σ. 1).

³⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Αξιοποίηση ταλέντων στις περιφέρειες της Ευρώπης [COM(2023) 32 final].

πρακτικών και την προετοιμασία των στοιχείων που είναι αναγκαία για την τακτική παρακολούθηση και αξιολόγηση. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρέπει να τηρείται πλήρως ενήμερο.

Το άρθρο 182 παράγραφος 5 της ΣΛΕΕ παρέχει τη δυνατότητα συμπλήρωσης των δράσεων που προβλέπονται στο πολυετές πρόγραμμα-πλαίσιο, μέσω της δυνατότητας που δίνεται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία και αφού ζητηθεί η γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, να θεσπίζουν τα μέτρα που απαιτούνται για την υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας.

- **Επικουρικότητα (σε περίπτωση μη αποκλειστικής αρμοδιότητας)**

Οι ερευνητές και οι ερευνητικές σταδιοδρομίες αντιμετωπίζουν συγκεκριμένες προκλήσεις και ανάγκες, όπως η αναγνώριση του επαγγέλματος και οι κοινοί ορισμοί σε επίπεδο Ένωσης του όρου «ερευνητής» και των ερευνητικών επαγγελμάτων για την προώθηση της διαλειτουργικότητας και της συγκρισιμότητας μεταξύ των κρατών μελών και των τομέων· η κοινή κατανόηση του συνόλου των δεξιοτήτων που χρειάζονται οι ερευνητές· η προώθηση ισόρροπης γεωγραφικής, διατομεακής και διεπιστημονικής κινητικότητας· βελτιωμένο και συντονισμένο σύστημα για την επαγγελματική εξέλιξη, την ανέλιξη και την αξιολόγηση των ερευνητών· ενωσιακά μέσα στήριξης για τις ερευνητικές σταδιοδρομίες, συμπεριλαμβανομένου ενός ολοκληρωμένου ευρωπαϊκού συστήματος παρακολούθησης. Λόγω της φύσης τους, οι ανάγκες αυτές μπορούν να καλυφθούν αποτελεσματικά μόνο με πρωτοβουλία σε επίπεδο Ένωσης.

Η Επιτροπή ανέλαβε δράση στο παρελθόν, ιδίως με τη σύσταση της Επιτροπής, της 11ης Μαρτίου 2005, «σχετικά με την Ευρωπαϊκή Χάρτα του Ερευνητή και έναν κώδικα δεοντολογίας για την πρόσληψη ερευνητών»³⁵, αλλά απαιτείται νέα επικαιροποιημένη πρωτοβουλία για την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων και του νέου πλαισίου.

Το Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να αναλάβει δράση στα συμπεράσματά του, της 28ης Μαΐου 2021, με θέμα «Εμβάθυνση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας: Παροχή ελκυστικών και βιώσιμων σταδιοδρομιών και συνθηκών εργασίας στους ερευνητές και υλοποίηση της κυκλοφορίας επιστημόνων», καθώς και στο θεματολόγιο πολιτικής για τον ΕΧΕ που προσαρτάται στα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τη «Μελλοντική διακυβέρνηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας» της 26ης Νοεμβρίου 2021. Η σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με ένα «σύμφωνο για την Έρευνα και την Καινοτομία στην Ευρώπη», της 26ης Νοεμβρίου 2021, περιλαμβάνει τις σταδιοδρομίες στον τομέα της έρευνας και την κινητικότητα των ερευνητών, μαζί με την αξιολόγηση της έρευνας και ένα σύστημα επιβράβευσης, στους σημαντικούς τομείς δράσης στο πλαίσιο των τομέων προτεραιότητας για κοινή δράση της Ένωσης και των κρατών μελών προς υποστήριξη του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας.

Θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη ότι μια τέτοια πρωτοβουλία είναι υψίστης σημασίας για να καταστούν ελκυστικότερες οι ερευνητικές σταδιοδρομίες στην Ευρώπη, συμβάλλοντας αποφασιστικά στην επίτευξη του στόχου της διατήρησης των ερευνητικών ταλέντων στην Ευρώπη και της ανάδειξης της Ευρώπης σε ελκυστικό προορισμό για ταλέντα από το εξωτερικό.

---

³⁵ Σύσταση 2005/251/ΕΚ της Επιτροπής, της 11ης Μαρτίου 2005, σχετικά με την Ευρωπαϊκή Χάρτα του Ερευνητή και έναν κώδικα δεοντολογίας για την πρόσληψη ερευνητών (ΕΕ L 75 της 22.3.2005, σ. 67).

- **Αναλογικότητα**

Η παρούσα πρόταση συνάδει με την αρχή της αναλογικότητας που προβλέπεται στο άρθρο 5 παράγραφος 4 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ). Ούτε το περιεχόμενο ούτε η μορφή της παρούσας πρότασης σύστασης του Συμβουλίου υπερβαίνει ό,τι είναι απαραίτητο για την επίτευξη των στόχων της. Οι δεσμεύσεις που θα αναλάβουν τα κράτη μέλη δεν είναι υποχρεωτικής φύσης και κάθε κράτος μέλος παραμένει ελεύθερο να αποφασίσει ποια προσέγγιση θα ακολουθήσει.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ, ΤΩΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΩΝ ΜΕ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΤΙΜΗΣΕΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

- **Διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη**

Η παρούσα πρόταση βασίζεται σε στοιχεία που συγκεντρώθηκαν και σε πληροφορίες που ελήφθησαν στο πλαίσιο μελετών που ανέθεσε η Επιτροπή, οι οποίες περιλάμβαναν εκτεταμένες αλληλεπιδράσεις με ενδιαφερόμενα μέρη.

Με τη μελέτη «Απολογισμός, αξιολόγηση των επιτευγμάτων και προσδιορισμός της μελλοντικής πορείας για τα μέτρα πολιτικής της προτεραιότητας 3 του EXE», η οποία δημοσιεύθηκε τον Δεκέμβριο του 2021³⁶, διενεργήθηκε απολογισμός των υφιστάμενων μέτρων πολιτικής για τη στήριξη της προηγούμενης προτεραιότητας του EXE «Ανοικτή αγορά εργασίας για τους ερευνητές», ιδίως της Χάρτας του Ερευνητή και του κώδικα δεοντολογίας για την πρόσληψη ερευνητών, της στρατηγικής ανθρώπινων πόρων για τους ερευνητές (HRS4R) και του δικτύου υπηρεσιών EURAXESS. Αξιολογήθηκαν τα επιτεύγματά τους, προσδιορίστηκαν οι ανάγκες τους και διατυπώθηκαν συστάσεις σχετικά με νέα ή αναθεωρημένα μέτρα πολιτικής για την προώθηση της διάστασης ανθρώπινων πόρων του νέου EXE. Διενεργήθηκαν διάφορες δραστηριότητες διαβούλευσης, μεταξύ των οποίων 3 διαδικτυακά εργαστήρια (Απρίλιος, Μάιος και Ιούλιος του 2021) με ενδιαφερόμενα μέρη και ερευνητικά ιδρύματα (π.χ. πανεπιστήμια και άλλους κεντρικούς ερευνητικούς οργανισμούς, οργανώσεις ερευνητών, συμμαχίες ευρωπαϊκών πανεπιστημίων, χρηματοδότες έρευνας, το δίκτυο EURAXESS, κράτη μέλη), έρευνα σε οργανισμούς που συμμετέχουν στη διαδικασία HRS4R, καθώς και έρευνα στο δίκτυο υπηρεσιών EURAXESS.

Τα κύρια στοιχεία που προέκυψαν από τη διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη στο πλαίσιο της μελέτης μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

- Υπήρξε ευρεία αποδοχή της Χάρτας του Ερευνητή και του κώδικα δεοντολογίας για την πρόσληψη ερευνητών σε θεσμικό επίπεδο εντός και εκτός της ΕΕ, αλλά τα μέσα αυτά χρειάζεται να επικαιροποιηθούν ώστε να ανταποκρίνονται στη νέα πραγματικότητα (ανοικτή επιστήμη, ακεραιότητα της έρευνας, ισότητα των φύλων, πολυμορφία και συμπερίληψη, ομαδική επιστήμη, διατομεακή και διεπιστημονική κινητικότητα, αξιολόγηση της έρευνας), και η υιοθέτησή τους θα πρέπει να προωθηθεί και πέραν του ακαδημαϊκού τομέα.
- Η διαδικασία HRS4R και το σχετικό βραβείο συνέβαλαν στην επίτευξη θετικών αλλαγών στις πρακτικές ανθρώπινων πόρων σε οργανισμούς που διεξάγουν έρευνα, παρά την αντίληψη που είχαν ορισμένοι οργανισμοί ότι απαιτούνται υπερβολικές προσπάθειες για να κερδίσουν το βραβείο.

³⁶ <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/40089aaa-57dc-11ec-91ac-01aa75ed71a1>

- Η υιοθέτηση και η αποτελεσματικότητα της Χάρτας και του κώδικα δεοντολογίας για τους ερευνητές, καθώς και του μηχανισμού HRS4R, επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από το εθνικό πλαίσιο και τις εθνικές πολιτικές.
- Το δίκτυο EURAXESS έχει επιτύχει τη δημιουργία μιας κρίσιμης μάζας ερευνητών και ερευνητικών οργανισμών εντός και εκτός της ΕΕ, με αποτέλεσμα τη σταθερή αύξηση του όγκου και της έντασης χρήσης. Οι ερευνητές έχουν αποκομίσει ποικίλα οφέλη από το δίκτυο EURAXESS, ιδίως δε για τη στήριξη της διεθνούς κινητικότητας, ενώ οι ερευνητικοί οργανισμοί έχουν καλύτερη πρόσβαση σε ερευνητικά talέντα. Ωστόσο, είναι αναγκαίο να διευρυνθούν οι υπηρεσίες που προσφέρει το δίκτυο EURAXESS, ώστε να υποστηριχθεί ευρύτερα η ανάπτυξη ερευνητικών talέντων και να ενισχυθεί αναλόγως το τρέχον μοντέλο διακυβέρνησης.
- Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ερευνητές στην αγορά εργασίας καταδεικνύουν την ανάγκη για νέες και διαφορετικές μορφές στήριξης των σταδιοδρομιών έρευνας, προκειμένου να εκπληρωθούν οι προσδοκίες του νέου EXE. Επιπλέον, για να ικανοποιηθούν οι προσδοκίες του νέου EXE σχετικά με τις σταδιοδρομίες στον τομέα της έρευνας, θα πρέπει να συγκεντρωθούν όλα τα υφιστάμενα εργαλεία σε ένα συνολικό πλαίσιο.

Με βάση τα στοιχεία αυτά, οι κύριες συστάσεις αφορούσαν την ανάγκη για:

- Ενιαίο πλαίσιο πολιτικής για τις σταδιοδρομίες στον τομέα της έρευνας, με ολιστική προσέγγιση για την αντιμετώπιση όλων των προκλήσεων και με έμφαση σε όλους τους τομείς της κοινωνίας όπου οι ερευνητές ασκούν τις δραστηριότητές τους.
- Επικαιροποίηση της Χάρτας και του κώδικα δεοντολογίας για τους ερευνητές στην οποία θα λαμβάνονται υπόψη οι τρέχουσες προκλήσεις και ευκαιρίες που εκδηλώνονται στην αγορά εργασίας για τους ερευνητές, καθώς και ευρύτερη αποδοχή και εφαρμογή, μεταξύ άλλων από τον ιδιωτικό τομέα, ως βασικό μέρος του συνολικού EXE.
- Η μετεξέλιξη του δικτύου EURAXESS σε πλατφόρμα talέντων του EXE, η οποία θα παρέχει πιο ολιστική στήριξη στους ερευνητές και θα βασίζεται σε βελτιωμένο μοντέλο διακυβέρνησης.
- Αντιμετώπιση των ζητημάτων που αντιμετωπίζουν οι ερευνητές σε σχέση με την αγορά εργασίας, όπως η κοινωνική προστασία ή τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα.
- Υποστήριξη της αμοιβαίας μάθησης και της ανταλλαγής εμπειριών σχετικά με ερευνητικές σταδιοδρομίες.

Επιπλέον, ζητήθηκε η γνώμη του τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για την ανάπτυξη ενός πλαισίου για την ενίσχυση της αποστολής του για την έρευνα και την καινοτομία σε συνέργεια με την αποστολή για την εκπαίδευση, και έτσι προέκυψαν συστάσεις με τίτλο «Προς ένα όραμα για το μέλλον των πανεπιστημίων στην Ευρώπη με ορίζοντα το 2030» (Οκτώβριος 2020)³⁷, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης του ανθρώπινου κεφαλαίου και της επαγγελματικής εξέλιξης. Σύμφωνα με τα κυριότερα ευρήματα σχετικά με το θέμα αυτό, θα πρέπει:

- Να υπάρξει μεταρρύθμιση των συστημάτων και των δομών επαγγελματικής εξέλιξης, κατάρτισης και αξιολόγησης, αναγνώρισης και παροχής κινήτρων των πανεπιστημίων, προκειμένου να επιτευχθεί ένα μοντέλο αξιολόγησης που θα είναι

³⁷ <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/a3cde934-12a0-11eb-9a54-01aa75ed71a1>

πιο ολιστικό και θα βασίζεται περισσότερο στην ποιότητα και λιγότερο στην ποσότητα.

- Να υπάρξει μεταρρύθμιση της αξιολόγησης της σταδιοδρομίας των ερευνητών, ώστε να εφαρμόζεται ένα ισορροπημένο σύστημα που θα βασίζεται στο πλήρες φάσμα των ικανοτήτων των ερευνητών κατά τρόπο που σχετίζεται με το στάδιο της σταδιοδρομίας τους, τη θέση που επιδιώκουν και άλλους συναφείς παράγοντες του σχετικού πλαισίου, και όχι να ακολουθείται μια ενιαία προσέγγιση για όλες τις περιπτώσεις. Η αξιολόγηση θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα αποτελέσματα και τη διαδικασία της έρευνας, την παροχή υπηρεσιών και την ηγεσία, τον αντίκτυπο της έρευνας, τη διδασκαλία και την επίβλεψη, καθώς και άλλες επαγγελματικές εμπειρίες.
- Να ενσωματωθούν η κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και η επαγγελματική εξέλιξη των ερευνητών σε όλα τα επίπεδα, γεγονός που απαιτεί επενδύσεις στην κατάρτιση και στην ανάπτυξη της σταδιοδρομίας των ερευνητών σε όλα τα επίπεδα (R1-R4), με ιδιαίτερη έμφαση στους ερευνητές των επιπέδων R1 και R2 (διδασκτορικό και μεταδιδασκτορικό επίπεδο), η πλειονότητα των οποίων δεν θα έχει μόνιμη απασχόληση στον ακαδημαϊκό τομέα.
- Να παρέχεται κατάρτιση σε ερευνητές όλων των επιπέδων (R1-R4) όσον αφορά την άσκηση της ανοικτής επιστήμης.
- Να επεκταθεί η έννοια της γεωγραφικής κινητικότητας ώστε να συμπεριληφθεί η εικονική κινητικότητα.
- Να επικαιροποιηθούν η Ευρωπαϊκή Χάρτα του Ερευνητή και ο κώδικας δεοντολογίας για την πρόσληψη ερευνητών, με βάση το τοπίο της έρευνας και της καινοτομίας της ΕΕ το οποίο έχει μεταβληθεί, και να αντικατοπτρίζεται η πορεία των τρεχουσών συζητήσεων στον ακαδημαϊκό τομέα. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει επίσης να λαμβάνονται ρητά υπόψη η ανοικτή επιστήμη, οι ανοικτές και υπεύθυνες πρακτικές καινοτομίας, η πολυμορφία, η ακεραιότητα της έρευνας, η επιστήμη των πολιτών και η διακρατική, διατομεακή, διεπιστημονική και εικονική κινητικότητα στην επαγγελματική εξέλιξη.
- Να ενισχυθεί η αλληλεπίδραση μεταξύ του ακαδημαϊκού και του μη ακαδημαϊκού τομέα για την ενίσχυση του ρόλου των πανεπιστημίων ως βασικών παραγόντων που βρίσκονται στο επίκεντρο των οικοσυστημάτων καινοτομίας.

Η μελέτη με τίτλο «Γνώση των οικοσυστημάτων στον νέο EXE», η οποία ολοκληρώθηκε το 2022, περιλάμβανε ανάλυση πτυχών που αφορούν τις σταδιοδρομίες στον τομέα της έρευνας, ιδίως τις δεξιότητες³⁸, την απασχόληση και τις συνθήκες εργασίας, καθώς και το φαινόμενο της «διαρροής εγκεφάλων» και της κυκλοφορίας των ταλέντων³⁹. Εστίασε επίσης στην ανάπτυξη μεθοδολογίας για τη δημιουργία παρατηρητηρίου για τις σταδιοδρομίες στον τομέα της έρευνας. Στη μελέτη χαρτογραφήθηκαν και μοντελοποιήθηκαν μέτρα διατομεακής κινητικότητας σε ολόκληρη την Ευρώπη, με βάση προηγούμενη μελέτη της Επιτροπής με τίτλο «Προώθηση των βιομηχανικών ταλέντων στην έρευνα σε ευρωπαϊκό επίπεδο» (Ιανουάριος 2018)⁴⁰. Έχουν διεξαχθεί πολλές δραστηριότητες διαβούλευσης σε σχέση με την εν λόγω μελέτη, μεταξύ των οποίων και οι κάτωθι:

³⁸ <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/8d536780-3025-11ed-975d-01aa75ed71a1>

³⁹ <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/94a6a2ca-00c1-11ed-b94a-01aa75ed71a1> και <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/ec09bd95-00c2-11ed-b94a-01aa75ed71a1>

⁴⁰ <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/a33eb97c-437d-11e8-a9f4-01aa75ed71a1>

- Διαδικτυακή έρευνα (Απρίλιος-Μάιος 2021) μεταξύ ερευνητών για την απόκτηση γνώσεων σχετικά με τις δεξιότητες, την κοινωνική ασφάλιση και τις συνθήκες εργασίας που αφορούν τις θέσεις εργασίας στον τομέα της έρευνας, ακολουθούμενη από 3 συνεδριάσεις ομάδων εργασίας τον Μάιο του 2021 για την επικύρωση και τη βελτίωση των αποτελεσμάτων των συνεντεύξεων.
- Διαδικτυακή έρευνα (Μάιος-Ιούνιος 2021) για την επικύρωση του συνόλου δεξιοτήτων που είναι καίριας σημασίας για τις θέσεις εργασίας των ερευνητών στον ακαδημαϊκό και τον ιδιωτικό τομέα.
- Συνεντεύξεις με ερευνητές (δεύτερο τρίμηνο του 2021), σε διάφορα στάδια της σταδιοδρομίας τους, οι οποίοι εργάζονται στον ακαδημαϊκό τομέα καθώς και σε άλλους τομείς, με έμφαση στις ικανότητες, στις ευκαιρίες κατάρτισης για την απόκτηση δεξιοτήτων και στη διατομεακή κινητικότητα.
- Συνεντεύξεις με εκπροσώπους κεντρικών οργανώσεων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώσεις ερευνητικών οργανισμών, εκπροσώπους των κρατών μελών και εκπροσώπους επιχειρήσεων (δεύτερο τρίμηνο του 2021), με έμφαση στην επικαιροποίηση της ευρωπαϊκής ταξινόμησης δεξιοτήτων, ικανοτήτων, προσόντων και επαγγελμάτων (ESCO), στην ανάπτυξη ευρωπαϊκού πλαισίου ικανοτήτων για τους ερευνητές, στο μέλλον της προγραμματισμένης πανεπιστημιακής σταδιοδρομίας (tenure track) και στη διαφοροποίηση των ερευνητικών σταδιοδρομιών.
- Ομάδα εστίασης (Σεπτέμβριος 2021) με κεντρικές ενώσεις της ΕΕ που σχετίζονται με την έρευνα (πανεπιστήμια, ερευνητικοί οργανισμοί, ερευνητικοί και τεχνολογικοί οργανισμοί κ.λπ.), βιομηχανικές ενώσεις και ενωσιακοί και εθνικοί φορείς χάραξης πολιτικής για την επικύρωση των εργασιών σχετικά με το σχέδιο ευρωπαϊκού πλαισίου ικανοτήτων για τους ερευνητές.
- Εργαστήριο (Οκτώβριος 2021) με περισσότερους από 450 συμμετέχοντες μεταξύ ενδιαφερόμενων μερών από όλους τους τομείς για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που σχετίζονται με τις σταδιοδρομίες στον τομέα της έρευνας, ιδίως όσον αφορά τις ικανότητες.
- Εργαστήριο (Μάρτιος 2022) με ευρύ φάσμα ενδιαφερόμενων μερών από όλους τους τομείς, με αντικείμενο τις δεξιότητες και τις συνθήκες απασχόλησης των ερευνητών, ζητήματα κοινωνικής προστασίας των διεθνώς μετακινούμενων ερευνητών και την ιδέα ενός παρατηρητηρίου για τις σταδιοδρομίες στον τομέα της έρευνας.
- Τελικό εργαστήριο (Σεπτέμβριος 2022) σχετικά με τις ικανότητες, την ισόρροπη κυκλοφορία των ταλέντων και τη διατομεακή κινητικότητα.

Τα κυριότερα ευρήματα της έρευνας συνοψίζονται ως εξής:

- Οι ερευνητές είναι υψίστης σημασίας για το σύστημα έρευνας και καινοτομίας στην Ευρώπη, και είναι σημαντικό να ενισχυθούν οι σταδιοδρομίες τους, ώστε να καταστούν πιο ελκυστικές και πιο βιώσιμες. Το πρώτο στοιχείο που πρέπει να εξεταστεί είναι ο κοινός ορισμός του όρου «ερευνητής» σε ευρωπαϊκό επίπεδο.
- Οι περιγραφές των προφίλ R1-R4 που θεσπίστηκαν το 2011 χρησιμοποιούνται συχνά και αναφέρονται στην πρόσληψη ερευνητών στον ακαδημαϊκό τομέα, αλλά απαιτείται μεγαλύτερη σαφήνεια, μεταξύ άλλων για να ενισχυθεί η χρήση τους πέραν του ακαδημαϊκού χώρου και να καταστεί ευκολότερη η διαλειτουργικότητα και συγκρισιμότητα των ρόλων των ερευνητών σε όλους τους τομείς και σε όλα τα κράτη μέλη.

- Οι ερευνητές θεωρούν ότι οι εγκάρσιες δεξιότητες είναι σημαντικές για την πρόσληψη και την επαγγελματική τους ανέλιξη, αλλά μόνο μια μειοψηφία υποψηφίων διδασκόντων στην ΕΕ πιστεύουν ότι η κατάρτιση που λαμβάνουν κατά τη διάρκεια της διδακτορικής τους κατάρτισης περιλαμβάνει εγκάρσιες δεξιότητες σε ικανοποιητικό επίπεδο. Η ανάπτυξη ευρωπαϊκού πλαισίου ικανοτήτων για τους ερευνητές αναμένεται σε μεγάλο βαθμό από τα ενδιαφερόμενα μέρη. Το πλαίσιο αυτό δεν θα πρέπει να είναι δεσμευτικό και θα πρέπει να αφήνει περιθώρια ευελιξίας στους χρήστες όσον αφορά την εφαρμογή του.
- Οι δεξιότητες είναι θεμελιώδους σημασίας για τη διατομεακή κινητικότητα των ερευνητών, και θα πρέπει να παρέχεται στους ερευνητές τυπική και μη τυπική κατάρτιση που να είναι δυνατόν να πιστοποιηθεί, μεταξύ άλλων σε συντονισμό και συνεργασία με επιχειρήσεις και άλλους σχετικούς παράγοντες της αγοράς εργασίας, ώστε να γεφυρωθεί το χάσμα μεταξύ ζήτησης και προσφοράς ερευνητών. Ωστόσο, είναι εξίσου σημαντικό να παρέχεται υποστήριξη και καθοδήγηση στους ερευνητές σχετικά με ευκαιρίες σταδιοδρομίας πέραν του ακαδημαϊκού χώρου, μεταξύ άλλων μέσω υπηρεσιών καθοδήγησης και επαγγελματικής εξέλιξης.
- Η συχνή έλλειψη ανοικτών, διαφανών και αξιοκρατικών προσλήψεων, οι επισφαλείς συνθήκες εργασίας και η αστάθεια των σταδιοδρομιών αποτελούν εμπόδιο για τη βέλτιστη ανάπτυξη του ερευνητικού ανθρώπινου κεφαλαίου. Απαιτούνται πρωτοβουλίες, μεταξύ άλλων και η εξέταση της δυνατότητας εφαρμογής ενός πρότυπου συστήματος προγραμματισμένης πανεπιστημιακής σταδιοδρομίας (tenure track) σε επίπεδο ΕΕ ή οποιουδήποτε άλλου διαφανούς συστήματος επαγγελματικής ένταξης και ανέλιξης.
- Χαρτογράφηση των κύριων αιτιών που συμβάλλουν στη διαρροή εγκεφάλων σε σχέση με το επίπεδο του συστήματος, το ερευνητικό περιβάλλον, τις συνθήκες πρόσληψης και εργασίας και την ερευνητική αριστεία, με επισήμανση των συνθηκών για πιο ισορροπημένη κινητικότητα. Η χαρτογράφηση συνοδεύεται από τον προσδιορισμό τρόπων ενίσχυσης της ισόρροπης κυκλοφορίας ταλέντων σε επίπεδο κρατών μελών βάσει υφιστάμενων ή επικείμενων πρακτικών στα κράτη μέλη ή στους ερευνητικούς οργανισμούς, καθώς και τρόπων υλοποίησης σε επίπεδο ΕΕ, διαρθρωμένων γύρω από τις διαστάσεις της ευθυγράμμισης, της έμπνευσης και της υποστήριξης.
- Προσδιορισμός μοντέλων, βέλτιστων πρακτικών και συστάσεων για την προώθηση της διατομεακής κινητικότητας σε τρεις κατηγορίες: i) ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ ακαδημαϊκού χώρου και επιχειρήσεων, ii) αναβάθμιση των δεξιοτήτων και επανειδίκευση ταλαντούχων ατόμων με σκοπό την κάλυψη της ζήτησης από μέρους των επιχειρήσεων ή την ανάπτυξη ικανοτήτων για την υποστήριξη της έρευνας και της καινοτομίας και iii) επιχειρηματικότητα και δημιουργία επιχειρήσεων.
- Η κοινωνική ασφάλιση και η δυνατότητα μεταφοράς της μπορούν να αποτελέσουν αντικίνητρο για τη διεθνή ερευνητική κινητικότητα ή να την καταστήσουν περίπλοκη. Διάφορα είδη κενών στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης προκύπτουν λόγω της κινητικότητας και επηρεάζουν κυρίως τους μετακινούμενους ερευνητές. Το πρώτο γενικό κενό οφείλεται στα διαφορετικά καθεστάτα απασχόλησης και στις επιπτώσεις τους στην κοινωνική ασφάλιση. Η αλλαγή του καθεστώτος απασχόλησης κατά τη μετακίνηση από τη μία χώρα στην άλλη δύναται να οδηγήσει σε διαφορετικά δικαιώματα κοινωνικής ασφάλισης. Για παράδειγμα, όταν οι διδακτορικοί ερευνητές κατατάσσονται ως σπουδαστές και όχι ως εργαζόμενοι, μπορεί να έχουν περιορισμένη ή μηδενική κάλυψη κοινωνικής ασφάλισης. Επιπλέον,

η πρόσβαση σε πληροφορίες και η ποιότητα των πληροφοριών που παρέχονται στους μετακινούμενους ερευνητές είναι συχνά περιορισμένες. Υπάρχουν συγκεκριμένα κενά σε συγκεκριμένα είδη κοινωνικής ασφάλισης. Η σύνταξη, ιδίως η επικουρική σύνταξη, αποτελεί αναμφίβολα το μείζον πρόβλημα, καθώς οι μετακινούμενοι ερευνητές που συνάπτουν βραχυπρόθεσμες συμβάσεις ενδέχεται να μην πληρούν τις περιόδους θεμελίωσης δικαιωμάτων που έχουν οριστεί για τα επικουρικά συστήματα συνταξιοδότησης. Όσον αφορά την ανεργία, λαμβάνεται υπόψη το ιστορικό προηγούμενης απασχόλησης, ανεξάρτητα από τη χώρα, κατά τη λήψη απόφασης σχετικά με την πρόσβαση στις παροχές ανεργίας και το ύψος τους.

- Μεθοδολογία και δείκτες για την παρακολούθηση των ερευνητικών σταδιοδρομιών βάσει των υφιστάμενων δεδομένων και σε συνδυασμό με προσέγγιση βάσει ερευνών σε τέσσερις διαστάσεις: θέσεις εργασίας, συνθήκες, δεξιότητες και κινητικότητα (προπαρασκευαστικές εργασίες για ένα παρατηρητήριο για τις σταδιοδρομίες στον τομέα της έρευνας).

Πρόσθετες δραστηριότητες διαβούλευσης με τα κράτη μέλη, τις συνδεδεμένες χώρες του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και τα ενδιαφερόμενα μέρη πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο των εργασιών σχετικά με την πρόταση της Επιτροπής για σύσταση του Συμβουλίου «σχετικά με ένα σύμφωνο για την Έρευνα και την Καινοτομία στην Ευρώπη»⁴¹, και σχετικά με το θεματολόγιο πολιτικής για τον ΕΧΕ, ιδίως τη δράση 4 που αποσκοπεί στην «Πρώθηση ελκυστικών και βιώσιμων ερευνητικών σταδιοδρομιών, ισόρροπης κυκλοφορίας ταλέντων και διεθνούς, διεπιστημονικής και διατομεακής κινητικότητας σε ολόκληρο τον ΕΧΕ».

Η παρούσα πρόταση λαμβάνει επίσης υπόψη το έργο της τριμερούς ειδικής ομάδας στο πλαίσιο της Επιτροπής Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και Καινοτομίας (ERAC) σχετικά με την αναθεώρηση της Χάρτας και του κώδικα δεοντολογίας για τους ερευνητές, τις παρατηρήσεις που ελήφθησαν στο πλαίσιο των διαβουλεύσεων με τα ενδιαφερόμενα μέρη για την ευρωπαϊκή στρατηγική για τα πανεπιστήμια, καθώς και πληροφορίες ή μελέτες από τρίτα μέρη, συμπεριλαμβανομένου του ΟΟΣΑ. Επιπροσθέτως, τον Δεκέμβριο του 2020 συνδιοργανώθηκε ειδικό εργαστήριο της ERAC για τους ερευνητές με την τριμερή ειδική ομάδα («Triangle Task Force») της ERAC και τις τρεις Προεδρίες.

---

⁴¹Οι απόψεις πολλών ενδιαφερόμενων μερών συγκεντρώθηκαν στο πλαίσιο σειράς εκδηλώσεων. Συγκεκριμένα, το φόρουμ του ΕΧΕ για τη μετάβαση (το οποίο συστάθηκε ως άτυπη ομάδα εμπειρογνομόνων της Επιτροπής) παρείχε συμβουλές στην Επιτροπή, καθιστώντας έτσι δυνατή τη συνεκτίμηση των απόψεων των κρατών μελών και των ενδιαφερόμενων μερών με δομημένο τρόπο. Τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη και οι κεντρικοί οργανισμοί κλήθηκαν να ανταλλάξουν απόψεις (π.χ. στα εργαστήρια που διεξήχθησαν στις 20 Απριλίου και στις 25 Μαΐου 2021). Διεξήχθη επίσης δημόσια διαβούλευση μεταξύ 15 Απριλίου και 13 Μαΐου 2021 ώστε να συγκεντρωθούν οι απόψεις του ευρύτερου κοινού.

Πρόταση

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για την προσέλκυση και τη διατήρηση ταλέντων στους τομείς της έρευνας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας στην Ευρώπη

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 182 παράγραφος 5 και το άρθρο 292, πρώτη και δεύτερη περίοδος,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Το άρθρο 179 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ορίζει ότι η Ένωση έχει ως στόχο να ενισχύσει τις επιστημονικές και τεχνολογικές της βάσεις, με τη δημιουργία ευρωπαϊκού χώρου έρευνας στον οποίον οι ερευνητές, οι επιστημονικές γνώσεις και οι τεχνολογίες κυκλοφορούν ελεύθερα. Στο πλαίσιο αυτό, το άρθρο 180 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ορίζει ότι η Ένωση αναλαμβάνει ορισμένες δράσεις για να συμπληρώσει εκείνες που αναλαμβάνονται στα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της κατάρτισης και της κινητικότητας των ερευνητών της Ένωσης, καθώς και της διάδοσης και αξιοποίησης των αποτελεσμάτων των δραστηριοτήτων στον τομέα της έρευνας της Ένωσης.
- (2) Η σύσταση 2005/251/ΕΚ της Επιτροπής⁴² διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στη στήριξη των ερευνητών και των ερευνητικών σταδιοδρομιών στην Ένωση. Η Χάρτα του Ερευνητή και ο κώδικας δεοντολογίας για την πρόσληψη ερευνητών (στο εξής: Χάρτα και κώδικας δεοντολογίας για τους ερευνητές) έχουν καταστεί σημεία αναφοράς για ερευνητές και εργοδότες ή χρηματοδότες ερευνητών, συμβάλλοντας στην ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και στηρίζοντας την ανάπτυξη μιας πιο ελκυστικής, πιο ανοικτής και πιο βιώσιμης ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας για τους ερευνητές. Από το 2008 εφαρμόζεται ευρωπαϊκή διαδικασία που πιστοποιεί τη δέσμευση και την πρόοδο ενός ιδρύματος όσον αφορά την εφαρμογή των αρχών της Χάρτας και του κώδικα δεοντολογίας για τους ερευνητές, καθώς και της στρατηγικής ανθρώπινων πόρων για τους ερευνητές (HRS4R).
- (3) Η ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Ευρωπαϊκό Θεματολόγιο δεξιοτήτων για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα», που εκδόθηκε την 1η Ιουλίου 2020⁴³, υπογραμμίζει ότι οι ερευνητές βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της επιστήμης και της καινοτομίας και ότι χρειάζονται ειδικές δέσμες δεξιοτήτων για να έχουν επιτυχημένες σταδιοδρομίες εντός και εκτός του ακαδημαϊκού χώρου. Προβλέπει τον ορισμό ταξινόμησης δεξιοτήτων για τους ερευνητές, μεταξύ άλλων για να καταστεί δυνατή η στατιστική παρακολούθηση της

⁴²Σύσταση 2005/251/ΕΚ της Επιτροπής, της 11ης Μαρτίου 2005, σχετικά με την Ευρωπαϊκή Χάρτα του Ερευνητή και έναν κώδικα δεοντολογίας για την πρόσληψη ερευνητών (ΕΕ L 75 της 22.3.2005, σ. 67).

⁴³Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Ευρωπαϊκό θεματολόγιο δεξιοτήτων για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα [COM(2020) 274 final].

κυκλοφορίας επιστημόνων, την ανάπτυξη ευρωπαϊκού πλαισίου ικανοτήτων για τους ερευνητές και την παροχή στήριξης για τον εφοδιασμό των ερευνητών με τις δεξιότητες που απαιτούνται για τη διατομεακή κινητικότητα. Η πρώτη εμβληματική δράση του θεματολογίου δεξιοτήτων, το σύμφωνο της ΕΕ για τις δεξιότητες, στηρίζει την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση μέσω της συνεργασίας μεταξύ της βιομηχανίας, των παρόχων εκπαίδευσης και κατάρτισης, των κοινωνικών εταίρων και των δημόσιων αρχών στο πλαίσιο συμπράξεων δεξιοτήτων μεγάλης κλίμακας.

- (4) Η ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Ένας νέος ΕΧΕ για την έρευνα και την καινοτομία», που εκδόθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 2020⁴⁴, αναγνωρίζει ότι οι συνθήκες επαγγελματικής εξέλιξης για την προσέλκυση και τη διατήρηση των καλύτερων ερευνητών στην Ευρώπη είναι απαραίτητες στον παγκόσμιο αγώνα δρόμου για ταλέντα και ότι τα τελευταία έτη δεν έχει σημειωθεί επαρκής βελτίωση σε ό,τι αφορά την επισφαλή απασχόληση, ιδίως για τους ερευνητές που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους. Επισημαίνει επίσης τη συχνή αναντιστοιχία μεταξύ των δεξιοτήτων των ερευνητών και των αναγκών της κοινωνίας και της οικονομίας, ιδίως εκείνων της βιομηχανίας και των επιχειρήσεων, καθώς και τη σημασία της παροχής κινήτρων στους ερευνητές ώστε να ακολουθήσουν σταδιοδρομία εκτός του ακαδημαϊκού χώρου. Η ανακοίνωση τονίζει ότι, για να ενισχυθούν οι σταδιοδρομίες στον τομέα της έρευνας στην Ευρώπη, υπάρχει ανάγκη για μια εργαλειοθήκη μέτρων που θα έχει ως σκοπό την αναγνώριση των δεξιοτήτων των ερευνητών, την ανάπτυξη ενός πλαισίου ικανοτήτων για τους ερευνητές, την ενίσχυση της κινητικότητας και των ανταλλαγών μεταξύ της ακαδημαϊκής κοινότητας και της βιομηχανίας, τη διασφάλιση στοχευμένων ευκαιριών κατάρτισης και τη δημιουργία μιας διαδικτυακής πύλης υπό τη μορφή υπηρεσίας μίας στάσης στην οποία οι ερευνητές θα μπορούν να αποκτήσουν πρόσβαση σε σειρά υποστηρικτικών υπηρεσιών. Η ανακοίνωση προβλέπει επίσης τη βελτίωση του συστήματος αξιολόγησης της έρευνας.
- (5) Στα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τον «Νέο Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας», της 1ης Δεκεμβρίου 2020⁴⁵, τονίζεται ότι η δημιουργία ελκυστικών και ασφαλών συνθηκών εργασίας και η ενίσχυση της ελκυστικότητας των σταδιοδρομιών στον τομέα της έρευνας, κατά την οποία λαμβάνεται υπόψη η ανοικτή επιστήμη, η ισότητα των φύλων, οι ψηφιακές δεξιότητες, η αξιολόγηση της έρευνας, η διαφοροποίηση των σταδιοδρομιών στην έρευνα και οι σταδιοδρομίες που περιλαμβάνουν πολλαπλές επαγγελματικές δραστηριότητες, αποτελούν ζωτικά στοιχεία του νέου Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και συμβάλλουν στην προσέλκυση και τη διατήρηση άριστων ερευνητών.
- (6) Στα συμπεράσματα του Συμβουλίου με θέμα «Εμβάθυνση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας: Παροχή ελκυστικών και βιώσιμων σταδιοδρομιών και συνθηκών εργασίας στους ερευνητές και υλοποίηση της κυκλοφορίας επιστημόνων», της 28ης Μαΐου 2021⁴⁶, αναγνωρίστηκε ότι οι ερευνητές βρίσκονται στο επίκεντρο του ευρωπαϊκού συστήματος έρευνας και καινοτομίας και ότι απαιτείται πιο συντονισμένη δράση σε ευρωπαϊκό επίπεδο προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι υφιστάμενες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ερευνητές και να εξασφαλιστούν επαρκείς και βιώσιμες ερευνητικές σταδιοδρομίες, να προωθηθεί η ισόρροπη κυκλοφορία ταλέντων και να αναδειχθεί η Ευρώπη ως ελκυστικός προορισμός για τους ερευνητές. Προτείνεται η

⁴⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Ένας νέος ΕΧΕ για την έρευνα και την καινοτομία [COM(2020) 628 final].

⁴⁵ Έγγραφο 13567/20 του Συμβουλίου.

⁴⁶ Έγγραφο 9138/21 του Συμβουλίου.

διενέργεια ανάλυσης σχετικά με την πιθανή εξέλιξη της Χάρτας και του κώδικα δεοντολογίας για τους ερευνητές για τη δημιουργία ενός ενιαίου και ολοκληρωμένου πλαισίου, το οποίο θα αντιμετωπίζει όλες τις προκλήσεις που σχετίζονται με τις ερευνητικές σταδιοδρομίες πέραν των αξιών και των αρχών και θα επικεντρώνεται σε όλους τους πιθανούς τομείς απασχόλησης στον χώρο της έρευνας, και ζητείται από την Επιτροπή να υποβάλει πρόταση το 2022. Πτυχές όπως η πρόσληψη, τα κίνητρα για ερευνητές που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους, η διαφοροποίηση της σταδιοδρομίας και η επαγγελματική ανέλιξη, η διαλειτουργικότητα με όλους τους τομείς της κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένης της βιομηχανίας, η αξιολόγηση των ερευνητών, η ισότητα των φύλων, η ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής, καθώς και η βελτίωση της διακυβέρνησης και των υπηρεσιών για το δίκτυο EURAXESS, προτείνονται ως στοιχεία που πρέπει να συμπεριληφθούν στην πρόταση.

- (7) Η σύσταση (ΕΕ) 2021/2122 του Συμβουλίου⁴⁷ περιλαμβάνει τις σταδιοδρομίες στον τομέα της έρευνας και την κινητικότητα των ερευνητών, μαζί με την αξιολόγηση της έρευνας, των ερευνητών και των ιδρυμάτων, ως σημαντικούς τομείς δράσης στο πλαίσιο των τομέων προτεραιότητας για κοινή δράση της Ένωσης και των κρατών μελών προς υποστήριξη του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας, και καθορίζει ένα κοινό σύνολο αρχών και αξιών για την υποστήριξη της έρευνας και της καινοτομίας στην Ευρώπη. Τονίζει επίσης την ανάγκη να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στα αρχικά και στα μεσαία στάδια της σταδιοδρομίας των ερευνητών, συμπεριλαμβανομένων των ειδικών εμποδίων που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες σε αυτά τα στάδια.
- (8) Το θεματολόγιο πολιτικής για τον ΕΧΕ που προσαρτάται στα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τη «μελλοντική διακυβέρνηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας», της 26ης Νοεμβρίου 2021⁴⁸, περιλαμβάνει ειδικές δράσεις για την «Πρόοδο στη μεταρρύθμιση του συστήματος αξιολόγησης για την έρευνα, τους ερευνητές και τα ιδρύματα ώστε να βελτιωθούν η ποιότητα, οι επιδόσεις και ο αντίκτυπός τους», και για την «Προώθηση ελκυστικών και βιώσιμων ερευνητικών σταδιοδρομιών, ισόρροπης κυκλοφορίας ταλέντων και διεθνούς, διεπιστημονικής και διατομεακής κινητικότητας σε ολόκληρο τον ΕΧΕ». Η τελευταία αυτή δράση προβλέπει την ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για τις ερευνητικές σταδιοδρομίες, καθώς και την αναβάθμιση των υφιστάμενων μέσων και πρωτοβουλιών και τη δημιουργία νέων. Αυτό περιλαμβάνει τη δημιουργία παρατηρητηρίου για τις ερευνητικές σταδιοδρομίες, την εξέλιξη της Χάρτας και του κώδικα δεοντολογίας για τους ερευνητές, τη δημιουργία της πλατφόρμας ταλέντων του ΕΧΕ ως υπηρεσίας μίας στάσης που θα λειτουργεί ως διαδικτυακή θύρα προς τις υπηρεσίες, το δίκτυο και τις πύλες EURAXESS, συμπεριλαμβανομένων των HRS4R και RESAVER, τη δρομολόγηση της πρωτοβουλίας ERA4You για την προώθηση της κυκλοφορίας των ταλέντων μεταξύ τομέων και σε ολόκληρη την ΕΕ, την ανταλλαγή ορθών πρακτικών όσον αφορά τα συστήματα έρευνας και καινοτομίας για τη στήριξη της ισόρροπης κυκλοφορίας επιστημόνων και την πιλοτική εφαρμογή του νέου πλαισίου για τις ερευνητικές σταδιοδρομίες με τις συμμαχίες ευρωπαϊκών πανεπιστημίων.

⁴⁷Σύσταση (ΕΕ) 2021/2122 του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2021, σχετικά με ένα σύμφωνο για την Έρευνα και την Καινοτομία στην Ευρώπη (ΕΕ L 431 της 2.12.2021, σ. 1).

⁴⁸ Έγγραφο 14308/21 του Συμβουλίου.

- (9) Η ανακοίνωση της Επιτροπής για μια «Ευρωπαϊκή στρατηγική για τα πανεπιστήμια», που εκδόθηκε στις 18 Ιανουαρίου 2022⁴⁹, προβλέπει την ανάπτυξη πλαισίου για ερευνητικές σταδιοδρομίες, σε συνέργεια με ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για ελκυστικές και βιώσιμες σταδιοδρομίες στην τριτοβάθμια εκπαίδευση που θα προταθεί το 2023.
- (10) Η ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Νέο ευρωπαϊκό θεματολόγιο καινοτομίας», που εκδόθηκε στις 5 Ιουλίου 2022⁵⁰, αναγνωρίζει ότι η καινοτομία εξαρτάται από την επιτυχημένη καλλιέργεια, προσέλκυση και διατήρηση ταλαντούχων ατόμων και ενός ευρέος φάσματος δεξιοτήτων, και υπογραμμίζει τη σημασία της διατομεακής κινητικότητας.
- (11) Η σύσταση (ΕΕ) 2022/2415 του Συμβουλίου⁵¹ τονίζει τη σημασία των επενδύσεων στην ανάπτυξη επιχειρηματικής νοοτροπίας, επιχειρηματικών πρακτικών, δεξιοτήτων και ικανοτήτων για ερευνητές και άλλους φορείς έρευνας και καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένων των ενδιάμεσων φορέων, των οποίων η συνεχής επαγγελματοποίηση είναι απαραίτητη προκειμένου να μεγιστοποιηθεί ο μετασχηματισμός των αποτελεσμάτων της έρευνας και της καινοτομίας σε λύσεις επωφελείς για την κοινωνία. Η εφαρμογή της σύστασης θα υποστηριχθεί από έναν κώδικα δεοντολογίας για τη συνεργασία μεταξύ της βιομηχανίας και της ακαδημαϊκής κοινότητας.
- (12) Οι ερευνητές αποτελούν βασικό πόρο για την κοινωνία. Διεξάγουν έρευνα, προωθούν την καινοτομία, συμβάλλουν σε λύσεις για κοινωνικές προκλήσεις, συμπεριλαμβανομένης της ψηφιακής και της πράσινης μετάβασης, συμβάλλοντας έτσι στις πρωταρχικές προτεραιότητες της Επιτροπής για «μια Ευρώπη έτοιμη για την ψηφιακή εποχή» και για «μια Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία». Οι ερευνητές είναι ταλέντα υψηλής ειδίκευσης που έχουν μεγάλες δυνατότητες να καλύψουν τη ζήτηση της αγοράς εργασίας, συμβάλλοντας έτσι στην άλλη πρωταρχική προτεραιότητα «μια οικονομία στην υπηρεσία των ανθρώπων». Είναι ζωτικής σημασίας να βελτιωθεί το συνολικό εργασιακό περιβάλλον τους μέσω ενίσχυσης των ερευνητικών σταδιοδρομιών, της αποτελεσματικότητάς τους και της διαλειτουργικότητάς τους μεταξύ διαφορετικών τομέων.
- (13) Η ενίσχυση της ελκυστικότητας και της σταθερότητας των ερευνητικών σταδιοδρομιών σε ολόκληρη την Ένωση αποτελεί βασικό στοιχείο του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας. Ως εκ τούτου, υπάρχει σαφής ανάγκη να καταστούν οι ερευνητικές σταδιοδρομίες ελκυστικότερες για τα άτομα που εγκαταλείπουν το σχολείο, και να δημιουργηθούν συνθήκες πλαισίου για τη διατήρηση ταλαντούχων ερευνητών στην Ένωση, καθώς και για να καταστεί η Ένωση ελκυστικός και ανταγωνιστικός προορισμός για τους διεθνείς ερευνητές.
- (14) Το ταλέντο βρίσκεται στο επίκεντρο της καινοτομίας. Επομένως, είναι απαραίτητη η δημιουργία συνθηκών για την επίτευξη και τη διασφάλιση της ροής των ταλέντων υψηλής ειδίκευσης και ανθεκτικότητας, που έχουν τη δυνατότητα να συμβάλουν στην ανάκαμψη και το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της Ευρώπης. Αυτό απαιτεί ισχυρότερους δεσμούς μεταξύ της ακαδημαϊκής κοινότητας και της βιομηχανίας,

⁴⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών για μια ευρωπαϊκή στρατηγική για τα πανεπιστήμια [COM(2022) 16 final].

⁵⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Νέο ευρωπαϊκό θεματολόγιο καινοτομίας [COM(2022) 332 final].

⁵¹ Σύσταση (ΕΕ) 2022/2415 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 2022, σχετικά με τις κατευθυντήριες αρχές για την αξιοποίηση της γνώσης (ΕΕ L 317 της 9.12.2022, σ. 141).

καθώς και μια νοοτροπία επιχειρηματικότητας και καινοτομίας, με ταλέντα ικανά να μεταφέρουν στην αγορά τις ιδέες που αναπτύσσουν.

- (15) Οι δράσεις Marie Skłodowska-Curie (MSCA) στηρίζουν επί 25 και πλέον έτη, στο πλαίσιο των προγραμμάτων-πλαισίων για την έρευνα και την καινοτομία, ερευνητές από όλο τον κόσμο, σε όλα τα στάδια της σταδιοδρομίας τους, με έμφαση στην κατάρτιση, τις δεξιότητες και την επαγγελματική εξέλιξη. Το εν λόγω πρόγραμμα έχει επίσης διαρθρωτικό αντίκτυπο σε οργανισμούς (πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα, επιχειρήσεις κ.λπ.), διαδίδοντας καλές πρακτικές και αυξάνοντας τη διεθνή ελκυστικότητα και προβολή τους, ιδίως μέσω της ανάπτυξης άριστων διδακτορικών προγραμμάτων. Οι MSCA αποτελούν παράδειγμα βέλτιστης πρακτικής όσον αφορά τη συμβολή στη διατομεακή, διεπιστημονική και γεωγραφική κινητικότητα, την ανάπτυξη των δεξιοτήτων των ερευνητών, την αντιμετώπιση των ανισοροπιών μεταξύ των φύλων, τη διατήρηση ταλαντούχων ερευνητών και την προσέλκυση νέων ταλέντων στην Ευρώπη. Τα βιομηχανικά διδακτορικά προγράμματα MSCA, στα οποία η ερευνητική πείρα, η τοποθεσία και η επίβλεψη ενός υποψήφιου διδάκτορα μοιράζονται εξίσου μεταξύ ενός ακαδημαϊκού και ενός μη ακαδημαϊκού ιδρύματος, αποτελούν σημαντικό παράδειγμα αλληλεπίδρασης και συνεργασίας μεταξύ των παραγόντων του οικοσυστήματος, προωθώντας τις εγκάρσιες δεξιότητες και τη διατομεακή κινητικότητα και βοηθώντας τη βιομηχανία να καλύψει τις ανάγκες της για ταλέντα υψηλής ειδίκευσης.
- (16) Τα δεδομένα της Eurostat δείχνουν ότι ο αριθμός των ερευνητών στην Ευρώπη παρουσιάζει ανοδική τάση. Το 2021 εργάζονταν στα κράτη μέλη 2 εκατομμύρια ερευνητές (σε ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης), 627 χιλιάδες περισσότεροι από ό,τι το 2011. Οι περισσότεροι ερευνητές εργάζονταν στον τομέα των επιχειρήσεων (56 %), στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (32 %), και στον δημόσιο τομέα (11 %). Είναι σημαντικό να διατηρηθεί αυτή η ανοδική τάση μέσω επαρκών επενδύσεων, υποδομών και πολιτικών σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο, οι οποίες στηρίζουν την ελκυστικότητα των ερευνητικών σταδιοδρομιών, μεταξύ άλλων όσον αφορά την πολυμορφία και την ισότητα των φύλων, και να προωθηθεί μια νοοτροπία ίσης αξίας και επιβράβευσης των ερευνητικών σταδιοδρομιών σε όλους τους τομείς της κοινωνίας.
- (17) Υπάρχει ανάγκη για έναν σαφή και κοινό ορισμό του όρου «ερευνητής» σε ευρωπαϊκό επίπεδο, όπως ο ορισμός του ευρέως αποδεκτού εγχειριδίου Frascati, και για κοινή κατανόηση των ερευνητικών επαγγελμάτων. Τα ερευνητικά επαγγέλματα θα πρέπει να νοούνται ως τα επαγγέλματα που μπορούν να αναλάβουν οι ερευνητές σε όλους τους σχετικούς τομείς, στους οποίους περιλαμβάνονται ο ακαδημαϊκός χώρος (πανεπιστήμια, πολυτεχνεία και ερευνητικά ιδρύματα), οι επιχειρήσεις (συμπεριλαμβανομένων των βιομηχανικών εργαστηρίων, των νεοφυών επιχειρήσεων, των τεχνολογικών και των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων), οι φορείς δημόσιας διοίκησης (συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων εργαστηρίων και του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης) και ο μη κερδοσκοπικός τομέας. Απαιτούνται προσπάθειες προκειμένου να αναγνωρισθεί πλήρως το ερευνητικό επάγγελμα και να επιδιωχθεί η συγκρισιμότητα των ερευνητικών επαγγελμάτων μεταξύ των κρατών μελών και των τομέων, μεταξύ άλλων μέσω της επικαιροποίησης των προφίλ των ερευνητών R1-R4 που θεσπίστηκαν το 2011 και της ευρύτερης χρήσης τους σε κενές θέσεις εργασίας για ερευνητές.
- (18) Η πραγματοποίηση υψηλού επιπέδου έρευνας και καινοτομίας απαιτεί την υποστήριξη μεγάλου αριθμού ρόλων διαχείρισης της έρευνας, τους οποίους αναλαμβάνουν ερευνητές ή άλλοι επαγγελματίες. Αυτά τα εξαιρετικά πολύτιμα επαγγέλματα αξίζουν

τη δέουσα αναγνώριση, μεταξύ άλλων μέσω περαιτέρω ανάλυσης και ευθυγράμμισης σε επίπεδο Ένωσης, με σκοπό την ενίσχυση της ικανότητάς τους, την ανάπτυξη σχετικής κατάρτισης, την προώθηση της συγκρισιμότητας και τη διασφάλιση της δυνατότητάς τους να διαχειρίζονται και να στηρίζουν αποτελεσματικά την έρευνα και την καινοτομία.

- (19) Η ευρωπαϊκή ταξινόμηση δεξιοτήτων, ικανοτήτων, προσόντων και επαγγελμάτων (ESCO) επικαιροποιήθηκε το 2022 ώστε να συμπεριληφθούν σε αυτήν βελτιωμένες ταξινομήσεις δεξιοτήτων και επαγγελμάτων για τους ερευνητές, προσδιορίζοντας έτσι τα επαγγέλματα που σχετίζονται με τους ερευνητές σε όλους τους τομείς της αγοράς εργασίας, καθώς και τις εγκάρσιες δεξιότητες που χρειάζονται οι ερευνητές για να είναι επιτυχημένοι. Η εφαρμογή της ταξινόμησης ESCO στο EUROPASS και στο ευρωπαϊκό δίκτυο υπηρεσιών απασχόλησης (EURES) διευκολύνει την υιοθέτηση αυτής της βελτιωμένης ορολογίας στην αγορά εργασίας. Η αλληλεπίδραση της Επιτροπής με τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας είναι απαραίτητη προκειμένου να συμπεριληφθεί η συγκεκριμένη κατηγορία «ερευνητή» στις μελλοντικές αναθεωρήσεις της Διεθνούς Τυποποιημένης Κατάταξης Επαγγελμάτων (ISCO), στην οποία βασίζεται η ταξινόμηση ESCO.
- (20) Όπως αναγνωρίζεται στο άρθρο 13 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και όπως αναφέρεται στη Διακήρυξη της Βόννης για την ελευθερία της επιστημονικής έρευνας της 20ής Οκτωβρίου 2020, στο ανακοινωθέν της Ρώμης για τον Ευρωπαϊκό Χώρο Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης της 19ης Νοεμβρίου 2020 και στη σύσταση (ΕΕ) 2021/2122 του Συμβουλίου, η ακαδημαϊκή ελευθερία και η ελευθερία της επιστημονικής έρευνας πρέπει να διασφαλίζονται ως βασικές προϋποθέσεις για την προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας από τους ερευνητές. Στο πλαίσιο αυτό, τον Ιανουάριο του 2021, η Επιτροπή δημοσίευσε έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της σχετικά με τον τρόπο μετριασμού των εξωτερικών παρεμβάσεων στην έρευνα και την καινοτομία. Η δημοσίευση περιγράφει βέλτιστες πρακτικές για τη στήριξη των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και των ερευνητικών ιδρυμάτων όσον αφορά τη διαφύλαξη των θεμελιωδών αξιών τους, συμπεριλαμβανομένης της ακαδημαϊκής ελευθερίας, της ακεραιότητας και της θεσμικής αυτονομίας τους, καθώς και για την προστασία του προσωπικού, των σπουδαστών, των ερευνητικών ευρημάτων και των περιουσιακών στοιχείων τους.
- (21) Οι γυναίκες εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται στον κλάδο των ερευνητών, καθώς αντιστοιχούν μόλις στο 33 % του συνολικού πληθυσμού των ερευνητών στην Ένωση. Τα στοιχεία δείχνουν επίσης ότι υψηλότερο ποσοστό γυναικών ερευνητών απασχολούνται στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, σε σύγκριση με τους άνδρες ερευνητές, ενώ τα ποσοστά τους είναι χαμηλότερα στον δημόσιο τομέα και στον τομέα των επιχειρήσεων. Σε ολόκληρη την Ένωση, υψηλότερο ποσοστό γυναικών ερευνητών, σε σύγκριση με τους άνδρες ερευνητές, εργάζονται υπό καθεστώς μερικής απασχόλησης και με βάσει επισφαλείς συμβάσεις στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (11 % για τις γυναίκες και 7 % για τους άνδρες), και οι γυναίκες κατέχουν μόλις το 26 % των ανώτερων ακαδημαϊκών θέσεων (θέσεις τακτικής καθηγήτριας ή ισοδύναμες θέσεις ερευνήτριας). Είναι αναγκαίο να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά οι συνεχιζόμενες ανισότητες μεταξύ των φύλων στις σταδιοδρομίες έρευνας — συμπεριλαμβανομένων του μισθολογικού χάσματος μεταξύ των φύλων, των προκαταλήψεων λόγω φύλου στην αξιολόγηση, των ζητημάτων ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής, καθώς και της έμφυλης βίας, που επηρεάζουν τη συμμετοχή και την επαγγελματική ανέλιξη— μέσω θεσμικών αλλαγών, μεταξύ άλλων με τη χρήση του εργαλείου των συμπεριληπτικών σχεδίων για την ισότητα των

φύλων. Επιπλέον απαιτούνται ειδικές προσπάθειες για την αντιμετώπιση της υποεκπροσώπησης των γυναικών στους τομείς των θετικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών (STEM) στην έρευνα και την καινοτομία, καθώς και στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπως τονίζεται στην ευρωπαϊκή στρατηγική για τα πανεπιστήμια, η οποία προτείνει ένα μανιφέστο από πανεπιστήμια των θετικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής, της τέχνης και των μαθηματικών [STE(A)M] σχετικά με την ίση αντιμετώπιση των φύλων στην εκπαίδευση STE(A)M.

- (22) Για την υποστήριξη της πλήρους προσωπικής και επαγγελματικής εξέλιξης των ερευνητών στην Ένωση, ιδίως των ερευνητών που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους, είναι σημαντικό να αντιμετωπιστούν οι υφιστάμενες προκλήσεις που έχουν αρνητικές επιπτώσεις στο συνολικό σύστημα έρευνας και καινοτομίας στην Ένωση, καθώς και στην εσωτερική αγορά έρευνας. Στις προκλήσεις αυτές περιλαμβάνονται πτυχές της απασχόλησης και των συνθηκών εργασίας, όπως το διαφορετικό καθεστώς σπουδαστών/εργαζομένων για τους υποψήφιους διδάκτορες στα κράτη μέλη, η συχνή έλλειψη ανοικτών, διαφανών και αξιοκρατικών προσλήψεων, η επισφάλεια που συνδέεται με βραχυπρόθεσμες συμβάσεις βάσει έργων, οι μη ικανοποιητικές ίσες ευκαιρίες, τα μέτρα για την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής και την ευημερία, καθώς και οι αδυναμίες των εργαλείων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένων των δυσκολιών όσον αφορά τη δυνατότητα μεταφοράς των δικαιωμάτων μεταξύ τομέων και κρατών μελών.
- (23) Η απασχολησιμότητα και η επαγγελματική εξέλιξη των ερευνητών που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους θα επηρεαστούν θετικά από ειδικά κίνητρα για την πρόσληψή τους, όπως αυτά που αφορούν την οικονομική και κοινωνική προστασία, συμπεριλαμβανομένων των ευκαιριών για συμβάσεις μόνιμης απασχόλησης ή απασχόλησης αορίστου χρόνου, σύμφωνα με τον σκοπό της οδηγίας 1999/70/EK του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1999, σχετικά με τη συμφωνία πλαίσιο για την εργασία ορισμένου χρόνου που συνήφθη από τη CES, την UNICE και το CEEP⁵². Στο πλαίσιο αυτό, θα μπορούσε να προωθηθεί η ευρύτερη χρήση της βασικής χρηματοδότησης ή της χρηματοδότησης της έρευνας καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής, παράλληλα με τη χρηματοδότηση βάσει έργων. Η βασική χρηματοδότηση παρέχει στα πανεπιστήμια ή στα ερευνητικά κέντρα πρόβλεψη εγγυημένης χρηματοδοτικής στήριξης ως αντάλλαγμα για την εκπλήρωση ορισμένων παραδοτέων και προτύπων ποιότητας. Η χρηματοδότηση καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής περιλαμβάνει αρχικό διαγωνισμό για χρηματοδότηση, η οποία ανανεώνεται αν υπάρξει θετική αξιολόγηση έπειτα από διαδικασία παρακολούθησης. Αυτό παρέχει τη δυνατότητα στους ερευνητικούς οργανισμούς να αναπτύξουν πιο μακροπρόθεσμες ερευνητικές στρατηγικές και να αναλάβουν βιώσιμες δεσμεύσεις έναντι των εργαζομένων, χρησιμοποιώντας παράλληλα χρηματοδότηση βάσει έργων για να συνεχίσουν να διερευνούν νέες δυνατότητες.
- (24) Όπως αναφέρεται στο άρθρο 22 της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, κάθε άτομο, ως μέλος του κοινωνικού συνόλου, έχει δικαίωμα κοινωνικής ασφάλισης και δικαιούται την πραγμάτωση των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων που είναι απαραίτητα για την αξιοπρέπεια και την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας. Το άρθρο 9 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ορίζει ότι η διασφάλιση της κατάλληλης κοινωνικής προστασίας πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή των

⁵²Οδηγία 1999/70/EK του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1999, σχετικά με τη συμφωνία πλαίσιο για την εργασία ορισμένου χρόνου που συνήφθη από τη CES, την UNICE και το CEEP (EE L 175 της 10.7.1999, σ. 43).

πολιτικών και δράσεων της Ένωσης. Σύμφωνα με την αρχή 15 του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, οι εργαζόμενοι και οι αυτοαπασχολούμενοι που έχουν συνταξιοδοτηθεί έχουν δικαίωμα σε σύνταξη ανάλογη προς τις συνεισφορές τους, η οποία διασφαλίζει επαρκές εισόδημα. Ωστόσο, οι μετακινούμενοι ερευνητές δυσκολεύονται να εξασφαλίσουν επαρκείς επικουρικές συντάξεις λόγω των περιόδων θεμελίωσης δικαιωμάτων, των υψηλών τελών μεταφοράς, των περιορισμένων χρηματοοικονομικών γνώσεων και του διοικητικού φόρτου στην ηλικία συνταξιοδότησης. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να θεσπιστούν διασφαλίσεις για τους ερευνητές με βάση τη σύσταση του Συμβουλίου, της 8ης Νοεμβρίου 2019, σχετικά με την «πρόσβαση στην κοινωνική προστασία για τους εργαζομένους και τους αυτοαπασχολούμενους»⁵³.

- (25) Το RESAVER, ο πανευρωπαϊκός θεσμός που υποστηρίζεται από την Επιτροπή και ασχολείται με τις επαγγελματικές συνταξιοδοτικές παροχές για ερευνητικούς οργανισμούς και θα αποτελέσει μία από τις συνιστώσες της επικείμενης πλατφόρμας ταλέντων του EXE, έχει όλες τις δυνατότητες να αντιμετωπίσει τα ζητήματα κοινωνικής προστασίας των μετακινούμενων ερευνητών, αλλά η αξιοποίησή του παρεμποδίζεται από την περιορισμένη ευαισθητοποίηση και από σημαντικά διοικητικά και νομικά εμπόδια. Με στόχο τη διασφάλιση των επαγγελματικών συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων των μετακινούμενων ερευνητών, θα πρέπει να παρέχονται πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίον η δυναμική κινητικότητα θα μπορούσε να επηρεάσει τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα και θα πρέπει να προωθηθεί η συμμετοχή των ερευνητικών οργανισμών στο RESAVER.
- (26) Η διατομεακή, διεπιστημονική και γεωγραφικά ισορροπημένη κινητικότητα είναι ουσιαστικής σημασίας για να καταστούν οι ερευνητικές σταδιοδρομίες στην Ένωση πιο αποτελεσματικές, πιο βιώσιμες και πιο ελκυστικές. Με την κινητικότητα αυτή, το συνολικό σύστημα έρευνας και καινοτομίας γίνεται πιο ανταγωνιστικό και προωθεί τη βελτίωση της παραγωγής, της κυκλοφορίας και της χρήσης της γνώσης. Αυτές οι μορφές κινητικότητας θα πρέπει να προωθηθούν, να ενισχυθούν μέσω κινήτρων και να ενσωματωθούν επαρκώς στην επαγγελματική εξέλιξη των ερευνητών, και θα πρέπει να ληφθούν μέτρα για την προώθηση της εξάλειψης των υφιστάμενων εμποδίων, όποια και αν είναι η πιθανή φύση τους, συμπεριλαμβανομένης, παραδείγματος χάρη, της περιορισμένης δυνατότητας μεταφοράς των επιχορηγήσεων.
- (27) Η ακαδημαϊκή κοινότητα και οι ερευνητές θα χρειαστεί να υιοθετήσουν νέα προσέγγιση, με βάση την οποία οι ερευνητικές σταδιοδρομίες θα θεωρούνται πλήρως διαλειτουργικές και διατομεακές, το σύστημα επιβράβευσης θα αποδίδει ίση αξία στις σταδιοδρομίες που πραγματοποιούνται σε όλους τους τομείς και δεν θα βαθμολογεί αρνητικά τη γεωγραφική, διεπιστημονική και διατομεακή κινητικότητα ή την προσωρινή διακοπή της σταδιοδρομίας, μεταξύ άλλων σε περίπτωση λήψης εκπαιδευτικής ή γονικής άδειας, και οι ερευνητές θα εξετάζουν αδιακρίτως την πιθανότητα να επιδιώξουν σταδιοδρομία στον ακαδημαϊκό χώρο και πέραν αυτού.
- (28) Σε ορισμένες περιπτώσεις η διδακτορική κατάρτιση εξακολουθεί να στοχεύει κυρίως σε μελλοντική σταδιοδρομία στον ακαδημαϊκό χώρο και δεν λαμβάνει επαρκώς υπόψη το ευρύτερο φάσμα επαγγελμαμάτων που αφορούν τους ερευνητές σε όλους τους τομείς, καθώς και τη σημασία της προώθησης της επιχειρηματικότητας μεταξύ των ερευνητών. Ο εφοδιασμός των ερευνητών με εγκάρσιες δεξιότητες μέσω προγραμμάτων τυπικής και μη τυπικής κατάρτισης, εκτός από τις ισχυρές ερευνητικές

---

⁵³Σύσταση του Συμβουλίου, της 8ης Νοεμβρίου 2019, σχετικά με την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία για τους εργαζομένους και τους αυτοαπασχολούμενους (2019/C 387/01) (ΕΕ C 387 της 15.11.2019, σ. 1).

δεξιότητες, είναι εξαιρετικά σημαντικός για τη βελτίωση των ευκαιριών σταδιοδρομίας, της διατομεακής κινητικότητας και της καινοτομίας, καθώς και για να καταστούν ελκυστικότερες οι ερευνητικές σταδιοδρομίες στην Ένωση. Επιπλέον, θα ήταν σημαντικό για τους ερευνητές να έχουν σαφή κατανόηση της κοινωνικής τους ευθύνης και του κοινωνικού αντικτύπου της έρευνάς τους, συμπεριλαμβανομένων των πτυχών που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα.

- (29) Το ευρωπαϊκό πλαίσιο ικανοτήτων για τους ερευνητές (ResearchComp), το οποίο ανέπτυξε η Επιτροπή σε διαβούλευση με τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη, θα διαδραματίσει καίριο ρόλο στον εφοδιασμό των ερευνητών με ευρύ φάσμα εγκάρσιων δεξιοτήτων και στη γεφύρωση του χάσματος δεξιοτήτων μεταξύ του ακαδημαϊκού χώρου και όλων των άλλων σχετικών τομέων. Η διδακτορική κατάρτιση και οι στοχευμένες ευκαιρίες κατάρτισης θα πρέπει να αναπτυχθούν σύμφωνα με τις ικανότητες που περιγράφονται στο εν λόγω πλαίσιο, μεταξύ άλλων με βάση την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, προκειμένου να καταστεί δυνατή η αναβάθμιση των δεξιοτήτων και η επανειδίκευση των ερευνητών με διά βίου προοπτική. Θα πρέπει να εξασφαλιστούν κατάλληλοι μηχανισμοί αναγνώρισης και επικύρωσης για τις ευκαιρίες τυπικής και μη τυπικής κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης στον χώρο εργασίας.
- (30) Για να εξασφαλιστεί ότι η κατάρτιση των ερευνητών αναπτύσσεται ή αναπτύσσεται από κοινού με βάση τις πραγματικές ανάγκες για δεξιότητες, θα πρέπει να προωθηθεί η αλληλεπίδραση και η συνεργασία μεταξύ της ακαδημαϊκής κοινότητας, των επιχειρήσεων, της δημόσιας διοίκησης, του μη κερδοσκοπικού τομέα καθώς και όλων των άλλων σχετικών παραγόντων του οικοσυστήματος, μεταξύ άλλων, για παράδειγμα, σε σχέση με την πρακτική άσκηση ή την παρακολούθηση εργασίας.
- (31) Η προώθηση της επιχειρηματικής νοοτροπίας και των σχετικών ικανοτήτων μεταξύ των ερευνητών, συμπεριλαμβανομένων των ικανοτήτων για την αναζήτηση επενδυτών και κεφαλαίου, είναι ζωτικής σημασίας για τη βελτίωση της αξιοποίησης της γνώσης και του μετασχηματισμού καινοτόμων ιδεών σε νέες υπηρεσίες και προϊόντα με υψηλότερο δυναμικό διεξόδου στην αγορά, βιώσιμης ανάπτυξης, καινοτομίας και κοινωνικών οφελών. Για μια επιτυχημένη επιχειρηματική πορεία, τα περιουσιακά στοιχεία διανοητικής ιδιοκτησίας, όπως οι δημοσιεύσεις, τα δεδομένα, η τεχνογνωσία και η διανοητική ιδιοκτησία, θα πρέπει να κατανοούνται ορθά και να αποτελούν αντικείμενο αποτελεσματικής διαχείρισης, όπως αναφέρεται στη σύσταση 2008/416/ΕΚ του Συμβουλίου⁵⁴.
- (32) Η διατομεακή κυκλοφορία ταλέντων, η βελτιωμένη διαλειτουργικότητα των θέσεων εργασίας στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας μεταξύ τομέων και η ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ της ακαδημαϊκής κοινότητας και των επιχειρήσεων τόσο για τη μεταφορά γνώσεων όσο και για τη μεταφορά ταλέντων απαιτούν συνδυασμό διαφορετικών και συμπληρωματικών μέτρων σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένης της μεταρρύθμισης του συστήματος. Μια προσέγγιση πολιτικής που περιλαμβάνει αμοιβαία μάθηση βάσει επιτυχημένων μοντέλων προγραμμάτων διατομεακής κινητικότητας μπορεί να συμβάλει i) στην ενίσχυση της ακαδημαϊκής / μη ακαδημαϊκής συνεργασίας και των οικοσυστημάτων καινοτομίας, ii) στη βελτίωση της κατάρτισης και της διά βίου μάθησης για ερευνητές, φορείς καινοτομίας και άλλα ταλαντούχα άτομα στους τομείς της έρευνας και της

⁵⁴Σύσταση 2008/416/ΕΚ της Επιτροπής, της 10ης Απριλίου 2008, σχετικά με τη διαχείριση της διανοητικής ιδιοκτησίας στις δραστηριότητες μεταφοράς γνώσης και έναν κώδικα ορθής πρακτικής για τα πανεπιστήμια και τους άλλους δημόσιους ερευνητικούς οργανισμούς (ΕΕ L 146 της 5.6.2008, σ. 19).

καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένης της αναβάθμισης των δεξιοτήτων με σκοπό την ανάπτυξη ικανοτήτων στήριξης και iii) στην ενίσχυση της ανάπτυξης επιχειρηματικών δεξιοτήτων των ερευνητών.

- (33) Οι ερευνητές θα πρέπει να συνειδητοποιήσουν την καίρια σημασία της χάραξης πολιτικής και των μέτρων πολιτικής στον τομέα της έρευνας, καθώς και τον αντίκτυπο που μπορούν να έχουν στη συνολική ερευνητική σταδιοδρομία και στο σύστημα έρευνας και καινοτομίας. Θα ήταν σημαντικό η διδακτορική κατάρτιση να περιλαμβάνει και να ενσταλάζει την κατανόηση αυτή, προκειμένου να διασφαλίζεται μεγαλύτερη συμμετοχή των ερευνητών στις δραστηριότητες χάραξης πολιτικής που σχετίζονται με τον τομέα της έρευνας.
- (34) Οι ερευνητές, ιδίως όσοι βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους, θα πρέπει να ενημερώνονται για τις διαθέσιμες προοπτικές σε όλους τους τομείς και για τη δυνατότητα αξιοποίησης αυτών των ευκαιριών με σκοπό τη διεύρυνση του φάσματος της προσωπικής και επαγγελματικής τους εξέλιξης. Οι συμβουλευτικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες σταδιοδρομίας, προσαρμοσμένες στις ανάγκες των ερευνητών, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο, τονώνοντας τη διατομεακή, διεπιστημονική, γεωγραφική και εικονική κινητικότητα, καθώς και τη δυνατότητα ανάπτυξης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Θα πρέπει να προωθηθεί η διοργανική κινητικότητα, ιδίως μεταξύ των διαφόρων προφίλ των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και των ερευνητικών ιδρυμάτων και κατά μήκος ποικίλων και ευέλικτων ακαδημαϊκών κατευθύνσεων, μεταξύ άλλων με την αντιμετώπιση των εμποδίων που συνδέονται με τις ικανότητες οι οποίες αναπτύχθηκαν στο προηγούμενο ίδρυμα και εκείνες οι οποίες απαιτούνται στο νέο ίδρυμα.
- (35) Η αξιολόγηση της έρευνας θα πρέπει να καθιστά δυνατή την αξιολόγηση των επιδόσεων των ερευνητών και της έρευνας για την επίτευξη της υψηλότερης δυνατής ποιότητας και του υψηλότερου δυνατού αντικτύπου. Όπως επισημαίνεται στην πρόσκληση του Παρισιού του 2022 για την αξιολόγηση της έρευνας, στη έκθεση οριοθέτησης με τίτλο «Προς μια μεταρρύθμιση του συστήματος αξιολόγησης της έρευνας» που δημοσίευσε η Επιτροπή το 2021 και βάσει ευρείας διαβούλευσης με τα ενδιαφερόμενα μέρη, στα συμπεράσματα του Συμβουλίου με τίτλο «Αξιολόγηση της έρευνας και εφαρμογή της ανοικτής επιστήμης» της 10ης Ιουνίου 2022⁵⁵ και στη συμφωνία για τη μεταρρύθμιση της αξιολόγησης της έρευνας που δημοσιεύθηκε τον Ιούλιο του 2022, η ορθή αξιολόγηση των επιδόσεων απαιτεί την αναγνώριση ολοένα και πιο ποικιλόμορφων ερευνητικών αποτελεσμάτων, δραστηριοτήτων και πρακτικών, συμπεριλαμβανομένης της συνεργασίας και της ανοικτής ανταλλαγής αποτελεσμάτων, και της διασφάλισης υψηλών προτύπων ακεραιότητας της έρευνας. Ως εκ τούτου, η αξιολόγηση των ερευνητών θα πρέπει να κινηθεί προς μια πιο ισορροπημένη προσέγγιση μεταξύ ποσοτικής και ποιοτικής αξιολόγησης της έρευνας, ευνοώντας την ποιοτική αξιολόγηση η οποία περιλαμβάνει αξιολόγηση από ομοτίμους και υποστηρίζεται από την υπεύθυνη χρήση ποσοτικών δεικτών.
- (36) Η αξιολόγηση των ερευνητών θα πρέπει να προωθεί την ισότιμη αναγνώριση και επιβράβευση των σταδιοδρομιών των ερευνητών ανεξάρτητα από τον τομέα απασχόλησης ή δραστηριότητας και θα πρέπει να βασίζεται σε αμερόληπτη προσέγγιση που βασίζεται στο ταλέντο. Οι σταδιοδρομίες που περιλαμβάνει πολλαπλές επαγγελματικές δραστηριότητες, που χαρακτηρίζονται από γεωγραφική και τομεακή κινητικότητα και κινητικότητα μεταξύ οργανισμών, ή οι υβριδικές σταδιοδρομίες, που χαρακτηρίζονται από τον ταυτόχρονο συνδυασμό τομέων, αξίζουν

⁵⁵ Έγγραφο 10126/22 του Συμβουλίου.

πλήρη αναγνώριση και εκτίμηση στο ίδιο επίπεδο με εκείνο των γραμμικών σταδιοδρομιών.

- (37) Προκειμένου να ενισχυθούν οι σταδιοδρομίες στον ακαδημαϊκό χώρο, έως τις ανώτατες θέσεις, απαιτείται διαφανές, δομημένο, συμπεριληπτικό και ισότιμο ως προς το φύλο σύστημα επαγγελματικής ένταξης και ανέλιξης. Για τον σκοπό αυτόν, θα μπορούσε να εξεταστεί το ενδεχόμενο υιοθέτησης συστημάτων ανάλογων με εκείνο της προγραμματισμένης πανεπιστημιακής σταδιοδρομίας (tenure track), τα οποία θα πρέπει να νοούνται ως σύμβαση ορισμένου χρόνου με την προοπτική ανέλιξης σε μόνιμη θέση υπό την προϋπόθεση θετικής αξιολόγησης, σε επίπεδο κρατών μελών και ερευνητικών οργανισμών.
- (38) Παρά τις προσπάθειες σε ενωσιακό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, το ζήτημα της διαρροής ταλέντων από τις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες της Ένωσης εξακολουθεί να υφίσταται, όπως επισημαίνεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Αξιοποίηση ταλέντων στις περιφέρειες της Ευρώπης»⁵⁶, και απαιτούνται πρόσθετα μέτρα για την επίτευξη πιο ισορροπημένης γεωγραφικής κινητικότητας για τους ερευνητές. Οι αναλύσεις της Επιτροπής σχετικά με την κυκλοφορία των ταλέντων για την περίοδο 2021-2022 καταδεικνύουν τη θετική συμβολή των υφιστάμενων δράσεων σε επίπεδο Ένωσης για την ενθάρρυνση μιας πιο ισόρροπης κυκλοφορίας ταλέντων, αλλά εντοπίζουν επίσης επίμονες προκλήσεις και διατυπώνουν μεθόδους για την προσέλκυση εγκεφάλων. Τα άριστα ερευνητικά περιβάλλοντα, οι ελκυστικές συνθήκες εργασίας και η αμοιβή που αντιστοιχεί στα επαγγελματικά προσόντα και στις ασκούμενες δραστηριότητες διαδραματίζουν εξαιρετικά σημαντικό ρόλο στο πλαίσιο αυτό, αλλά συχνά απαιτούν μεταρρυθμίσεις των εθνικών συστημάτων έρευνας και καινοτομίας. Θα πρέπει να επιδιωχθεί μια προσέγγιση πολιτικής που αποσκοπεί στην υποστήριξη και την παροχή κινήτρων για τέτοιους μετασχηματισμούς των συστημάτων, με τη συμπερίληψη ασκήσεων αμοιβαίας μάθησης βάσει επιτυχημένων μεθόδων που κατέστησαν δυνατή την επίτευξη πιο ισόρροπης κυκλοφορίας ταλέντων στα κράτη μέλη.
- (39) Η υποστήριξη της κινητικότητας και της επαγγελματικής εξέλιξης των ερευνητών, με παράλληλη διασφάλιση μιας βιώσιμης δεξαμενής ταλέντων για τον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας και ενίσχυση της επιστημονικής συνεργασίας μεταξύ της Ένωσης και του υπόλοιπου κόσμου, αποτελεί τον κύριο στόχο της δικτύου EURAXESS, μιας μοναδικής πανευρωπαϊκής πρωτοβουλίας που παρέχει δωρεάν πληροφορίες και υποστηρικτικές υπηρεσίες στους ερευνητές και τις οικογένειές τους. Προκειμένου να υποστηριχθεί περαιτέρω αυτός ο στόχος, το δίκτυο EURAXESS θα πρέπει να επεκτείνει τις δραστηριότητες παροχής πληροφοριών και υποστήριξης για ερευνητές και ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ερευνητικά ιδρύματα, με βελτιστοποιημένη δομή υπηρεσιών και διακυβέρνησης, βελτιωμένη ψηφιακή εμπειρία και εμπειρία χρηστών και διαλειτουργικότητα με άλλες πρωτοβουλίες της Ένωσης, όπως το Europass και το EURES. Η αποτελεσματικότητα και η συνοχή των πυλών και των υπηρεσιών πληροφόρησης EURAXESS θα επωφεληθούν από την ενίσχυση των οικονομικών και ανθρώπινων πόρων των εθνικών οργανώσεων-προγεφυρωμάτων, ιδίως όσον αφορά την υλοποίηση πρωτοβουλιών σε ενωσιακό ή εθνικό επίπεδο, αξιοποιώντας τη βάση εμπειρογνομωσίας και την κατανομή των καθηκόντων μεταξύ των φορέων του EURAXESS σε εθνικό επίπεδο, με παράλληλη παρακολούθηση των επιδόσεων και μέτρηση των αποτελεσμάτων.

⁵⁶Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Αξιοποίηση ταλέντων στις περιφέρειες της Ευρώπης [COM(2023) 32 final της 17ης Ιανουαρίου 2023].

- (40) Για να παραμείνει ανταγωνιστική σε παγκόσμιο επίπεδο, η ΕΕ πρέπει να καταστεί πιο ελκυστική για ταλαντούχα άτομα από όλον τον κόσμο. Η ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Προσέλκυση δεξιοτήτων και ταλέντων στην ΕΕ», που εκδόθηκε στις 27 Απριλίου 2022⁵⁷, τονίζει την ανάγκη να ενισχύσει η ΕΕ την ελκυστικότητά της για ταλαντούχα άτομα από όλο τον κόσμο, ιδίως με την προώθηση της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας στην ΕΕ και με τη διερεύνηση περαιτέρω πιθανών οδών νόμιμης μετανάστευσης προς την ΕΕ μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Η αναθεώρηση της οδηγίας (ΕΕ) 2021/1883 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁵⁸ αποτέλεσε σημαντικό βήμα για τη βελτίωση της ελκυστικότητας της ΕΕ, δίνοντας στους μετανάστες υψηλής ειδίκευσης τη δυνατότητα να επωφελούνται από βελτιωμένα δικαιώματα, καθώς και από ταχύτερες και εξορθολογισμένες διαδικασίες. Η οδηγία (ΕΕ) 2016/801 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁵⁹ συμβάλλει επίσης στην επίτευξη αυτών των στόχων καθιστώντας ευκολότερη και ελκυστικότερη για τους σπουδαστές και τους ερευνητές την έλευση στην ΕΕ, προωθώντας παράλληλα την κυκλοφορία των γνώσεων και των δεξιοτήτων μέσω ενίσχυσης των δικαιωμάτων κινητικότητας εντός της ΕΕ.
- (41) Η Χάρτα και ο κώδικας δεοντολογίας για τους ερευνητές πρέπει να αναθεωρηθούν ώστε να ανταποκρίνονται στη νέα πραγματικότητα και στις τρέχουσες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ερευνητές και τα ιδρύματα, μεταξύ άλλων με τη βελτίωση της ενσωμάτωσης της ισότητας των φύλων και της συμμετοχικότητας, καθώς και των πρακτικών της ανοικτής επιστήμης. Η νέα έκδοση θα πρέπει να εξορθολογιστεί ώστε να απλουστευθεί η εφαρμογή της και θα πρέπει να προωθηθεί η υιοθέτησή της πέραν του ακαδημαϊκού τομέα. Η αναθεώρηση δεν θα πρέπει να επηρεάζει τα ιδρύματα που έχουν υιοθετήσει τις αρχές της υφιστάμενης Χάρτας και του υφιστάμενου κώδικα δεοντολογίας για τους ερευνητές. Τα ιδρύματα αυτά θα πρέπει να θεωρείται ότι συνεχίζουν να υιοθετούν τη Χάρτα και τον κώδικα δεοντολογίας για τους ερευνητές στη νέα έκδοση. Αυτό θα πρέπει να ισχύει ιδίως για τα ιδρύματα που έχουν προσχωρήσει στη διαδικασία HRS4R, πρώτο βήμα της οποίας είναι η έγκριση της Χάρτας και του κώδικα δεοντολογίας για τους ερευνητές.
- (42) Απαιτείται παρατηρητήριο για τις ερευνητικές σταδιοδρομίες, το οποίο θα συνδυάζει τα βέλτιστα τρέχοντα δεδομένα της Ένωσης σε έναν ενιαίο τόπο, προκειμένου να παρακολουθείται η εφαρμογή των μέτρων για την ενίσχυση των ερευνητικών σταδιοδρομιών και των μεταρρυθμίσεων του συστήματος. Το παρατηρητήριο θα πρέπει να υποστηρίζει τις ανάγκες των κρατών μελών και των ερευνητικών οργανισμών για δεδομένα σχετικά με την προσαρμογή και την εκπόνηση πολιτικών για τις ερευνητικές σταδιοδρομίες. Θα πρέπει να υποστηρίζει εξίσου τους ερευνητές ώστε να κατανοούν καλύτερα τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες και να προωθή την ελκυστικότητα των ερευνητικών οργανισμών της Ευρώπης για τα πλέον ταλαντούχα άτομα. Θα πρέπει να εξεταστούν οι σχετικοί δεσμοί με το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο του Τομέα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης που προτείνεται στην ευρωπαϊκή

⁵⁷ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Προσέλκυση δεξιοτήτων και ταλέντων στην ΕΕ [COM(2022) 657 final].

⁵⁸ Οδηγία (ΕΕ) 2021/1883 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 2021, σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την απασχόληση υψηλής ειδίκευσης, και την κατάργηση της οδηγίας 2009/50/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 382 της 28.10.2021, σ. 1).

⁵⁹ Οδηγία (ΕΕ) 2016/801 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2016, σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την έρευνα, τις σπουδές, την πρακτική άσκηση, την εθελοντική υπηρεσία, τις ανταλλαγές μαθητών ή τα εκπαιδευτικά προγράμματα και την απασχόληση των εσωτερικών άμισθων βοηθών (au pair) (ΕΕ L 132 της 21.5.2016, σ. 21).

στρατηγική για τα πανεπιστήμια. Τα δεδομένα που συλλέγονται κατ' εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1700 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁶⁰ θα μπορούσαν να προσαρμοστούν ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των χρηστών του παρατηρητηρίου για τις ερευνητικές σταδιοδρομίες.

- (43) Προκειμένου να είναι επιτυχημένο το ευρωπαϊκό πλαίσιο για την προσέλκυση και διατήρηση ταλέντων στους τομείς της έρευνας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας στην Ευρώπη, απαιτείται δέσμευση από τα κράτη μέλη και όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Ειδικότερα, συμμαχίες ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπως αυτές που δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας για τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια και τα οποία υποστηρίζονται από το πρόγραμμα Erasmus+ και τα προγράμματα-πλαίσια για την έρευνα και την καινοτομία, καθώς και ο ευρύτερος τομέας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και όλα τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη, θα μπορούσαν να ενθαρρύνονται σε εθελοντική βάση και σύμφωνα με μια προσέγγιση από τη βάση προς την κορυφή να συμβάλλουν στην ευρεία εφαρμογή του πλαισίου μέσω πιλοτικής εφαρμογής σχετικών δραστηριοτήτων,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΣΥΣΤΑΣΗ:

Ορισμός του όρου «ερευνητής» στον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας και των ερευνητικών επαγγεμάτων

1. Για τους σκοπούς της παρούσας σύστασης:

Ως «ερευνητές» νοούνται επαγγελματίες που ασχολούνται με τη σύλληψη ή τη δημιουργία νέων γνώσεων. Διεξάγουν έρευνα και βελτιώνουν ή αναπτύσσουν έννοιες, θεωρίες, μοντέλα, τεχνικές, όργανα, λογισμικό ή επιχειρησιακές μεθόδους. Οι ερευνητές μπορούν να συμμετέχουν εν όλω ή εν μέρει σε διάφορα είδη δραστηριοτήτων (π.χ. βασική ή εφαρμοσμένη έρευνα, πειραματική ανάπτυξη, λειτουργικός ερευνητικός εξοπλισμός, διαχείριση έργων) σε οποιοδήποτε τομέα της οικονομίας ή της κοινωνίας. Οι ερευνητές εντοπίζουν επιλογές για νέες δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης, τις οποίες σχεδιάζουν και διαχειρίζονται χρησιμοποιώντας υψηλού επιπέδου δεξιότητες και γνώσεις που έχουν αναπτυχθεί μέσω τυπικής εκπαίδευσης και κατάρτισης ή από πρακτική εμπειρία κατά τη διεξαγωγή έρευνας.

2. Τα ερευνητικά επαγγέλματα μπορούν να ασκούνται, με ίση αξία, σε όλους τους τομείς στους οποίους πραγματοποιείται έρευνα και καινοτομία, συμπεριλαμβανομένων της ακαδημαϊκής κοινότητας, των επιχειρήσεων, των κρατικών εργαστηρίων και της δημόσιας διοίκησης, καθώς και του μη κερδοσκοπικού τομέα, όπου οι δεξιότητες, οι γνώσεις και οι συμπεριφορές των ερευνητών μπορούν να είναι επωφελείς για την ευρωπαϊκή κοινωνία, το σύστημα έρευνας και καινοτομίας και την οικονομία.
3. Τα ερευνητικά επαγγέλματα περιλαμβάνουν σταδιοδρομίες στη διαχείριση της έρευνας, τις οποίες μπορούν να αναλάβουν ερευνητές και άλλοι επαγγελματίες για τη διαχείριση και την υποστήριξη δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας.

⁶⁰Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1700 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Οκτωβρίου 2019, για τη θέσπιση κοινού πλαισίου για τις ευρωπαϊκές στατιστικές σχετικά με τα άτομα και τα νοικοκυριά, με βάση στοιχεία που συλλέγονται από δείγματα σε ατομικό επίπεδο, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 808/2004, (ΕΚ) αριθ. 452/2008 και (ΕΚ) αριθ. 1338/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1177/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 577/98 του Συμβουλίου (ΕΕ L 261I της 14.10.2019, σ. 1).

Μπορούν να περιλαμβάνουν οποιαδήποτε καθήκοντα από τον κάτωθι μη εξαντλητικό κατάλογο:

- α) εξορθολογισμός ή διευκόλυνση του σχεδιασμού, της ανάπτυξης, της διαχείρισης, της διοίκησης, της επικοινωνίας και της αξιοποίησης της έρευνας και της καινοτομίας·
- β) διασφάλιση της συμμόρφωσης με τους στόχους πολιτικής, τις απαιτήσεις του προγράμματος χρηματοδότησης, τους δημοσιονομικούς κανόνες και τους νομικούς κανονισμούς·
- γ) βελτίωση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας του συστήματος ή των έργων έρευνας και καινοτομίας·
- δ) ενίσχυση του αντικτύπου της έρευνας και της καινοτομίας στην κοινωνία.

4. Όλοι οι ερευνητές που ασκούν ερευνητική δραστηριότητα, ανεξάρτητα από το πραγματικό καθεστώς και τον τομέα απασχόλησής τους, θα πρέπει να κατατάσσονται στα κάτωθι προφίλ:

- α) R1 — Νέος ερευνητής: Ερευνητές που διεξάγουν έρευνα υπό εποπτεία έως τον βαθμό διδακτορικού διπλώματος ή ισοδύναμου επιπέδου ικανοτήτων και πείρας.
- β) R2 — Αναγνωρισμένος ερευνητής: Ερευνητές με διδακτορικό δίπλωμα ή ισοδύναμο επίπεδο ικανοτήτων και πείρας, οι οποίοι δεν είναι ακόμη πλήρως ανεξάρτητοι όσον αφορά την ικανότητά τους να αναπτύσσουν τη δική τους έρευνα, να προσελκύουν χρηματοδότηση ή να ηγούνται μιας ερευνητικής ομάδας.
- γ) R3 — Πεπειραμένος ερευνητής: Ερευνητές με διδακτορικό δίπλωμα ή ισοδύναμο επίπεδο ικανοτήτων και πείρας, οι οποίοι έχουν επιτύχει επίπεδο ανεξαρτησίας όσον αφορά την ικανότητά τους να αναπτύσσουν τη δική τους έρευνα, να προσελκύουν χρηματοδότηση ή να ηγούνται μιας ερευνητικής ομάδας.
- δ) R4 — Κορυφαίος ερευνητής: Ερευνητές με διδακτορικό δίπλωμα ή ισοδύναμο επίπεδο ικανοτήτων και πείρας, οι οποίοι αναγνωρίζονται από τους συναδέλφους τους ως ηγετικές μορφές στον ερευνητικό τους τομέα.

5. Για τους σκοπούς της παρούσας σύστασης, οι ερευνητές που κατατάσσονται στα προφίλ R1 και R2 θα πρέπει να θεωρούνται ερευνητές που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους και εκείνοι που κατατάσσονται στα προφίλ R3 και R4 θα πρέπει να θεωρούνται ανώτεροι ερευνητές.

Συνιστάται στα κράτη μέλη να προωθούν τη χρήση αναφορών στα προφίλ σε όλες τις κενές θέσεις εργασίας που απευθύνονται ειδικά σε ερευνητές.

Εκτός από τον νέο ερευνητή, τα προφίλ δεν θα πρέπει απαραίτητα να θεωρούνται στάδια μιας προοδευτικής σταδιοδρομίας.

Μη εξαντλητικός κατάλογος παραδειγμάτων παρατίθεται στο παράρτημα I.

Η αναγνώριση των ερευνητικών επαγγελματιών, και η διαλειτουργικότητα και η συγκρισιμότητα των ερευνητικών σταδιοδρομιών

6. Συνιστάται στα κράτη μέλη να διασφαλίσουν την πλήρη αναγνώριση των ερευνητικών επαγγελματιών, να προωθήσουν την ίση εκτίμηση και επιβράβευση για

τις διαφορετικές ερευνητικές σταδιοδρομίες, ανεξάρτητα από τον τομέα απασχόλησης ή δραστηριότητας, και να λάβουν μέτρα για να καταστεί δυνατή η πλήρης διαλειτουργικότητα και συγκρισιμότητα των ερευνητικών σταδιοδρομιών μεταξύ των κρατών μελών, των τομέων και των ιδρυμάτων.

7. Οι σταδιοδρομίες στον τομέα της διαχείρισης της έρευνας θα πρέπει να περιγράφονται και να αναγνωρίζονται επαρκώς σε επίπεδο Ένωσης, ώστε να ενισχυθεί η ικανότητά τους, να αναπτυχθεί σχετική κατάρτιση και να προωθηθεί η συγκρισιμότητα.
8. Οι μη γραμμικές σταδιοδρομίες και οι σταδιοδρομίες που περιλαμβάνουν πολλαπλές επαγγελματικές δραστηριότητες, οι οποίες θα πρέπει να νοούνται ως σταδιοδρομίες που χαρακτηρίζονται από γεωγραφική, επιστημονική και διατομεακή κινητικότητα και κινητικότητα μεταξύ οργανισμών, ή οι υβριδικές σταδιοδρομίες που συνδυάζουν ταυτόχρονα διαφορετικούς τομείς, θα πρέπει να προωθούνται και να υποστηρίζονται από τα κράτη μέλη και θα πρέπει να αναγνωρίζονται στο ίδιο επίπεδο με εκείνο μιας γραμμικής σταδιοδρομίας με πολλαπλά επαγγελματικά αποτελέσματα. Το σύστημα επιβράβευσης θα πρέπει να προσαρμοστεί αναλόγως.
9. Συνιστάται στα κράτη μέλη να εφαρμόσουν νέες εκδόσεις και επικαιροποιήσεις της ευρωπαϊκής ταξινόμησης δεξιοτήτων, ικανοτήτων, προσόντων και επαγγελμάτων, με ιδιαίτερη έμφαση στα επαγγέλματα και τις δεξιότητες των ερευνητών.
10. Συνιστάται στα κράτη μέλη να παροτρύνουν τα γραφεία ανθρώπινου δυναμικού σε όλους τους τομείς να χαρτογραφούν τις δομές σταδιοδρομίας των ερευνητών με βάση τα προφίλ που αναφέρονται στο σημείο 4 της παρούσας σύστασης.

Πρόσληψη και εργασιακές συνθήκες

11. Συνιστάται στα κράτη μέλη να προωθούν και να υποστηρίζουν την ανοικτή, διαφανή και αξιοκρατική επιλογή και πρόσληψη υποψηφίων, χωρίς να βαθμολογούνται αρνητικά οι διακοπές της σταδιοδρομίας ή η διατομεακή κινητικότητα.
12. Συνιστάται στα κράτη μέλη να διασφαλίζουν την τήρηση των συλλογικών συμβάσεων και τον αποτελεσματικό κοινωνικό διάλογο και να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα ώστε οι εργοδότες και/ή οι χρηματοδότες ερευνητών να εγγυώνται ελκυστικές και ανταγωνιστικές συνθήκες έρευνας και εργασίας, όπου οι ερευνητές σε όλα τα στάδια της σταδιοδρομίας τους και άσχετα με το αν η σύμβασή τους είναι μόνιμη ή ορισμένου χρόνου θα εκτιμώνται, θα ενθαρρύνονται και θα υποστηρίζονται. Αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει:
  - α) εξασφάλιση ανάλογων όρων αμοιβής, ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής και ευελιξίας στην εργασία ώστε να μπορούν να συνδυάζονται η προσωπική ζωή, η οικογένεια, τα παιδιά και η σταδιοδρομία και να εξασφαλίζεται η συνολική ευημερία, χωρίς να τίθεται εν αμφιβόλω η σταδιοδρομία·
  - β) διασφάλιση της ισότητας των φύλων, των ίσων ευκαιριών και της συμμετοχικότητας για ερευνητές από κάθε υπόβαθρο, συμπεριλαμβανομένων των υποεκπροσωπούμενων και περιθωριοποιημένων ομάδων, και προώθηση μεταξύ των ερευνητικών οργανισμών και των οργανισμών χρηματοδότησης της χρήσης μέσων θεσμικής αλλαγής, όπως σχέδια για την ισότητα των φύλων χωρίς αποκλεισμούς τα οποία είναι ανοικτά σε διαθεματικότητες μεταξύ των φύλων και άλλων κοινωνικών κατηγοριών, σύμφωνα με το νέο πλαίσιο του

Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και την ευρωπαϊκή στρατηγική για τα πανεπιστήμια·

- γ) διασφάλιση της ελευθερίας της επιστημονικής έρευνας από κάθε ενδεχόμενο περιορισμού ή παρέμβασης, μεταξύ άλλων και από ξένους παράγοντες·
- δ) παροχή ειδικής υποστήριξης, σε θεσμικό επίπεδο, στους ερευνητές σε σχέση με την εκπλήρωση διοικητικών καθηκόντων·
- ε) ανάληψη αποφασιστικών ενεργειών για την αντιμετώπιση του φαινομένου της επισφάλειας και τη στήριξη της ασφάλειας και της σταθερότητας των θέσεων εργασίας. Αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει τη μέγιστη συνολική διάρκεια των διορισμών ορισμένου χρόνου, καθώς και την παροχή κινήτρων για ανώτατο όριο του ενός τρίτου των συμβάσεων ορισμένου χρόνου στο σύνολο των ανθρώπινων πόρων των ερευνητών ενός δεδομένου εργοδότη. Συνιστάται η θέσπιση χαμηλότερου ορίου από τους εργοδότες που βρίσκονται ήδη κάτω από το όριο του ενός τρίτου κατά τον χρόνο έκδοσης της παρούσας σύστασης. Όταν εκτελούνται ερευνητικά καθήκοντα που είτε είναι μόνιμα ή μακροπρόθεσμα είτε επαναλαμβάνονται σε μεγάλο βαθμό, το κατάλληλο μέσο είναι οι μόνιμες συμβάσεις ή οι συμβάσεις αορίστου χρόνου·
- στ) προώθηση της ευρύτερης χρήσης της βασικής χρηματοδότησης ή της χρηματοδότησης της έρευνας καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής, παράλληλα με τη χρηματοδότηση βάσει έργων, ώστε να μπορούν οι ερευνητικοί οργανισμοί να αναπτύξουν πιο μακροπρόθεσμες ερευνητικές στρατηγικές και να αναλάβουν βιώσιμες δεσμεύσεις έναντι των εργαζομένων·
- ζ) διασφάλιση της πρόσβασης σε επαρκή κοινωνική προστασία ανεξάρτητα από τη μορφή απασχόλησης (π.χ. αν η σύμβαση είναι μόνιμη, αορίστου ή ορισμένου χρόνου ή αν βασίζεται σε επιχορηγήσεις), με την επιφύλαξη του δικαιώματος των κρατών μελών να καθορίζουν τις θεμελιώδεις αρχές των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης που εφαρμόζουν. Τα μέτρα αυτά θα πρέπει να αφορούν τους κάτωθι κλάδους, εφόσον αυτοί είναι διαθέσιμοι στα κράτη μέλη:
  - (1) παροχές ανεργίας·
  - (2) παροχές ασθένειας και υγειονομικής περίθαλψης·
  - (3) άδεια μητρότητας, άδεια πατρότητας, καθώς και γονικές άδειες και συναφείς παροχές·
  - (4) παροχές αναπηρίας·
  - (5) παροχές γήρατος και παροχές επιζώντων·
  - (6) παροχές σχετικές με εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες.

13. Συνιστάται στα κράτη μέλη να διασφαλίζουν ότι οι ερευνητές έχουν πρόσβαση σε επικαιροποιημένες, πλήρεις, φιλικές προς τον χρήστη και σαφώς κατανοητές πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους που αφορούν την κοινωνική προστασία και να διασφαλίζουν ότι τα δικαιώματα —που αποκτώνται είτε μέσω υποχρεωτικών είτε μέσω εθελοντικών συστημάτων— διατηρούνται, συσσωρεύονται και μεταβιβάζονται μεταξύ όλων των ειδών καθεστώτων απασχόλησης και αυτοαπασχόλησης, μεταξύ διαφορετικών χωρών και οικονομικών τομέων, καθ' όλη τη διάρκεια του επαγγελματικού βίου του ατόμου, καθώς και

μεταξύ διαφορετικών συστημάτων στο πλαίσιο ενός δεδομένου κλάδου κοινωνικής προστασίας.

14. Συνιστάται στα κράτη μέλη που αποσκοπούν στην ενίσχυση των αποταμιεύσεων σε επικουρικά συστήματα καθορισμένων εισφορών να προωθήσουν τη χρήση των λύσεων που παρέχει το συνταξιοδοτικό ταμείο RESAVER, το οποίο εγγυάται τη μη εφαρμογή περιόδου θεμελίωσης δικαιωμάτων και τελών μεταβιβάσεων στοιχείων ενεργητικού.
15. Συνιστάται στα κράτη μέλη να εγγυηθούν ειδικά μέτρα για τη στήριξη των ερευνητών που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους, οι οποίοι αντιστοιχούν στα προφίλ R1 και R2 που αναφέρονται στο σημείο 4 της παρούσας σύστασης. Τα μέτρα αυτά θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν τα εξής:
  - α) παροχή στους υποψήφιους διδάκτορες συνθηκών εργασίας, εισοδήματος και δικαιωμάτων κοινωνικής προστασίας που ισχύουν για τους ερευνητές σε άλλα στάδια της σταδιοδρομίας·
  - β) προώθηση της χρήσης, και υποστήριξη, κινήτρων για ερευνητές που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους, συμπεριλαμβανομένων οικονομικών κινήτρων και κινήτρων κοινωνικής προστασίας·
  - γ) προώθηση της χρήσης, και υποστήριξη, κινήτρων για την πρόσληψη ερευνητών που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους από εργοδότες σε όλους τους τομείς, ιδίως βάσει μόνιμων συμβάσεων ή συμβάσεων αορίστου χρόνου·
  - δ) προώθηση και εκτίμηση της διοργανικής, διατομεακής, διεπιστημονικής και γεωγραφικής κινητικότητας, συμπεριλαμβανομένης της εικονικής κινητικότητας·
  - ε) προώθηση της συνεργασίας μεταξύ ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, χρηματοδοτών της έρευνας και άλλων σχετικών παραγόντων του οικοσυστήματος, ιδίως της βιομηχανίας και άλλων επιχειρήσεων, όσον αφορά τις ανάγκες για δεξιότητες και την παροχή δεξιοτήτων, ώστε να προωθηθεί η πρόσληψη ερευνητών υψηλής και εξατομικευμένης ειδίκευσης στους σχετικούς τομείς.

Ερευνητές με ειδίκευση για διατομεακές και διεπιστημονικές σταδιοδρομίες, καθώς επίσης για την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία

16. Συνιστάται στα κράτη μέλη να λάβουν κατάλληλα μέτρα προκειμένου προωθήσουν την προσαρμογή της διδακτορικής κατάρτισης για διαλειτουργικές σταδιοδρομίες σε όλους τους σχετικούς τομείς και για την άσκηση της ανοικτής επιστήμης, μεταξύ άλλων με τη χρήση του ευρωπαϊκού πλαισίου ικανοτήτων για τους ερευνητές (ResearchComp), των αρχών για καινοτόμο διδακτορική κατάρτιση και οποιωνδήποτε άλλων μελλοντικών πρωτοβουλιών που θα αναλάβει η Επιτροπή με σκοπό την ενίσχυση των εγκάρσιων δεξιοτήτων των ερευνητών.
17. Συνιστάται στην Επιτροπή να προβεί σε ενέργειες για να στηρίξει και να διευκολύνει τη χρήση του ευρωπαϊκού πλαισίου ικανοτήτων για τους ερευνητές (ResearchComp), να προωθήσει την ανταλλαγή ορθών πρακτικών και να εξετάσει το ενδεχόμενο μελλοντικών αναθεωρήσεων του πλαισίου ικανοτήτων, όπου αυτό είναι απαραίτητο, με βάση την εξέλιξη του συστήματος έρευνας και καινοτομίας και της αγοράς εργασίας.

18. Συνιστάται στα κράτη μέλη να δώσουν ιδιαίτερη έμφαση σε προγράμματα που αποσκοπούν στην ενίσχυση των δεξιοτήτων που χρειάζονται οι ερευνητές από τα αρχικά στάδια της σταδιοδρομίας τους προκειμένου να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες αξιοποίησης της γνώσης. Τα εν λόγω προγράμματα θα πρέπει να περιλαμβάνουν δραστηριότητες ευαισθητοποίησης και προγράμματα κατάρτισης σχετικά με συναφή θέματα, συμπεριλαμβανομένων της διαχείρισης των στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας, της τυποποίησης, της συνεργασίας μεταξύ βιομηχανίας και ακαδημαϊκής κοινότητας και της συνεργασίας με την κοινωνία.
19. Συνιστάται στα κράτη μέλη και στην Επιτροπή να προωθήσουν την αλληλεπίδραση και τη συνεργασία, συμπεριλαμβανομένων των εταιρικών σχέσεων, μεταξύ της ακαδημαϊκής κοινότητας, της βιομηχανίας, άλλων επιχειρήσεων, της δημόσιας διοίκησης, του μη κερδοσκοπικού τομέα και όλων των άλλων σχετικών παραγόντων του οικοσυστήματος, και να διασφαλίσουν ότι η διδακτορική κατάρτιση και η στοχευμένη κατάρτιση αναπτύσσονται ή αναπτύσσονται από κοινού με βάση τις πραγματικές ανάγκες των ενδιαφερόμενων μερών για δεξιότητες, μεταξύ άλλων με βάση παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών που εφαρμόζονται στο πλαίσιο υφιστάμενων προγραμμάτων σε επίπεδο Ένωσης και κρατών μελών.
- Η εν λόγω αλληλεπίδραση και συνεργασία θα πρέπει να υποστηρίζεται ιδιαίτερα σε τομείς όπου απαιτούνται ειδικές δεξιότητες για τη λειτουργία με προηγμένες ερευνητικές και τεχνολογικές υποδομές.
20. Συνιστάται στα κράτη μέλη και στην Επιτροπή να προβούν σε ενέργειες για την προώθηση της καινοτομίας και της επιχειρηματικής νοοτροπίας μεταξύ των ερευνητών, συμπεριλαμβανομένων των δεξιοτήτων που απαιτούνται για την αναζήτηση επενδύσεων, με στόχο να δοθεί η δυνατότητα σε όσους ακολουθούν επιχειρηματική σταδιοδρομία να συνδυάσουν τις ικανότητες παραγωγής γνώσεων με την ικανότητα αξιοποίησης των γνώσεων αυτών, ώστε οι καινοτόμες ιδέες να μετατρέπονται σε επιχειρήσεις και να προωθούνται η καινοτομία και η πρόοδος.
- Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην προώθηση της γυναικείας επιχειρηματικότητας και καινοτομίας, καθώς και στη δημιουργία πανεπιστημιακών τεχνολογικών που διοικούνται από γυναίκες.
- Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξετάσουν μέτρα για τον μετριασμό των κινδύνων που αναλαμβάνουν οι ερευνητές οι οποίοι ακολουθούν επιχειρηματική σταδιοδρομία, μεταξύ άλλων μέσω της δυνατότητας επιστροφής στην προηγούμενη σταδιοδρομία τους.
21. Συνιστάται στα κράτη μέλη και στην Επιτροπή να αναλάβουν δράση για τη στήριξη της ανάπτυξης και της παροχής στοχευμένης κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης που οδηγεί σε μικροδιαπιστευτήρια⁶¹ και με την υποστήριξη των ατομικών λογαριασμών μάθησης⁶², όπου είναι διαθέσιμοι, ώστε να εξασφαλιστούν ευκαιρίες αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης για ερευνητές με διά βίου προοπτική και να προωθηθεί η διατομεακή και διεπιστημονική κινητικότητα. Συνιστάται επίσης στα κράτη μέλη και στην Επιτροπή να λάβουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν μια δίκαιη και διαφανή διαδικασία επικύρωσης, βάσει

⁶¹Σύσταση του Συμβουλίου, της 16ης Ιουνίου 2022, σχετικά με μια ευρωπαϊκή προσέγγιση για τα μικροδιαπιστευτήρια για τη δια βίου μάθηση και την απασχολησιμότητα (2022/C 243/02) (ΕΕ C 243 της 27.6.2022, σ. 10).

⁶²Σύσταση του Συμβουλίου, της 16ης Ιουνίου 2022, για τους ατομικούς λογαριασμούς μάθησης (2022/C 243/03) (ΕΕ C 243 της 27.6.2022, σ. 26).

εναρμονισμένων κριτηρίων, των ευκαιριών τυπικής και μη τυπικής κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης στον χώρο εργασίας.

22. Συνιστάται στην Επιτροπή να προβεί στις κάτωθι ενέργειες στο πλαίσιο της ανάπτυξης πρωτοβουλιών για την προώθηση της διατομεακής κυκλοφορίας ταλέντων:
- α) υποστήριξη της αμοιβαίας μάθησης για τα κράτη μέλη βάσει μοντέλων προγραμμάτων διατομεακής κινητικότητας που έχει θεσπίσει η Επιτροπή, σε τρεις τομείς προτεραιότητας:
    - (1) ενίσχυση της ακαδημαϊκής και μη ακαδημαϊκής συνεργασίας·
    - (2) βελτίωση της κατάρτισης και της διά βίου μάθησης για ερευνητές, φορείς καινοτομίας και άλλα ταλαντούχα άτομα στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας·
    - (3) ενίσχυση της επιχειρηματικότητας των ερευνητών·
  - β) ενίσχυση των συνιστωσών διατομεακής κινητικότητας στα υφιστάμενα μέσα κινητικότητας των ερευνητών και συμπλήρωσή τους με νέα μέσα, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο·
  - γ) ευαισθητοποίηση σχετικά με τα προγράμματα διατομεακής κινητικότητας, μέσω ενός κλάδου της πλατφόρμας ταλέντων του EΧΕ που αναφέρεται στο σημείο 32 της παρούσας σύστασης.
23. Συνιστάται στα κράτη μέλη να εξετάσουν το ενδεχόμενο θέσπισης εθνικών προγραμμάτων για την προώθηση της διατομεακής κινητικότητας σε έναν ή περισσότερους από τους τρεις τομείς προτεραιότητας που αναφέρονται στο σημείο 22 της παρούσας σύστασης.
24. Συνιστάται στα κράτη μέλη να κάνουν όλες τις αναγκαίες προσπάθειες για να προωθήσουν την εξάλειψη των υφιστάμενων διαρθρωτικών και διοικητικών εμποδίων που μπορούν να παρεμποδίσουν ή να δυσχεράνουν την κινητικότητα μεταξύ τομέων, μεταξύ άλλων υποστηρίζοντας τη διαλειτουργικότητα των σταδιοδρομιών μεταξύ τομέων και διευκολύνοντας την προσωρινή ή μόνιμη κινητικότητα.

Επαγγελματική ανάπτυξη και ανέλιξη

25. Συνιστάται στα κράτη μέλη να υποστηρίξουν την αναγνώριση της αξίας της γεωγραφικής, διατομεακής, διοργανικής, διεπιστημονικής και υπερεπιστημονικής, καθώς και εικονικής κινητικότητας, ως σημαντικών μέσων για την ενίσχυση της επιστημονικής γνώσης και της επαγγελματικής εξέλιξης σε οποιοδήποτε στάδιο της σταδιοδρομίας του ερευνητή.
26. Συνιστάται στα κράτη μέλη να προωθήσουν μέτρα που θα ευαισθητοποιούν τους ερευνητές, ιδίως εκείνους που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους, σχετικά με τις ευκαιρίες που προσφέρονται σε όλους τους σχετικούς τομείς, καθώς επίσης να προωθήσουν μια νοοτροπία διαφοροποίησης των σταδιοδρομιών για καλύτερη προσωπική και επαγγελματική εξέλιξη. Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη μέλη και η Επιτροπή θα πρέπει να στηρίζουν την παροχή συμβουλευτικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών σταδιοδρομίας για την τόνωση της διατομεακής, διεπιστημονικής και γεωγραφικής κινητικότητας, καθώς και τη δημιουργία και την ανάπτυξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

27. Συνιστάται στα κράτη μέλη να προωθήσουν και να υποστηρίξουν συστήματα αξιολόγησης και επιβράβευσης των ερευνητών τα οποία:
- α) βασίζονται σε ποιοτική κρίση που ασκείται από ομοτίμους, υποστηριζόμενη από υπεύθυνη χρήση ποσοτικών δεικτών·
  - β) επιβραβεύουν την ποιότητα και τις διάφορες δυναμικές επιπτώσεις της έρευνάς τους στην κοινωνία, την επιστήμη και την καινοτομία·
  - γ) αναγνωρίζουν ποικιλία αποτελεσμάτων (μεταξύ άλλων δημοσιεύσεις, σύνολα δεδομένων, λογισμικό, μεθοδολογίες, πρωτόκολλα, διπλώματα ευρεσιτεχνίας), δραστηριοτήτων (μεταξύ άλλων καθοδήγηση, εποπτεία της έρευνας, ηγετικοί ρόλοι, επιχειρηματικότητα, διαχείριση δεδομένων, αξιολόγηση από ομοτίμους, διδασκαλία, αξιοποίηση της γνώσης, συνεργασία μεταξύ βιομηχανίας και ακαδημαϊκής κοινότητας, υποστήριξη για τεκμηριωμένη χάραξη πολιτικής, αλληλεπίδραση με την κοινωνία) και πρακτικών (μεταξύ άλλων έγκαιρη ανταλλαγή γνώσεων και δεδομένων, ανοικτή συνεργασία), καθώς και όλες τις εμπειρίες κινητικότητας που αναφέρονται στο σημείο 25 της παρούσας σύστασης·
  - δ) εξασφαλίζουν ότι η επαγγελματική δραστηριότητα του ερευνητή πληροί υψηλά πρότυπα δεοντολογίας και ακεραιότητας, επιβραβεύει την κατάλληλη διεξαγωγή της έρευνας και εκτιμά τις ορθές πρακτικές, ιδίως τις ανοικτές πρακτικές για την ανταλλαγή ερευνητικών αποτελεσμάτων και μεθοδολογιών, όταν αυτό είναι δυνατόν·
  - ε) χρησιμοποιούν κριτήρια και διαδικασίες αξιολόγησης που σέβονται την ποικιλία των ερευνητικών κλάδων και των εθνικών πλαισίων·
  - στ) υποστηρίζουν ποικιλία προφίλ και σταδιοδρομιών των ερευνητών και εκτιμούν τις ατομικές συνεισφορές, αλλά και τον ρόλο των ομάδων, τη συνεργατική προσπάθεια και τη διεπιστημονικότητα·
  - ζ) διασφαλίζουν την ισότητα των φύλων, τις ίσες ευκαιρίες και τη συμμετοχικότητα.

Για να διασφαλιστεί η συνοχή κατά την εφαρμογή των εν λόγω συστάσεων, συνιστάται στα κράτη μέλη να προωθούν τη συνεχή κατάρτιση των παραγόντων που συμμετέχουν στη διαδικασία αξιολόγησης και επιβράβευσης.

28. Τα κράτη μέλη καλούνται να παροτρύνουν τους οργανισμούς να συμμετάσχουν σε συνασπισμούς, συμμαχίες ή πρωτοβουλίες που έχουν συσταθεί για την ανάπτυξη συστημάτων αξιολόγησης σύμφωνα με τις συστάσεις που παρατίθενται στο σημείο 27 της παρούσας σύστασης. Τα κράτη μέλη παροτρύνονται επίσης να αντιμετωπίσουν τα εθνικά εμπόδια που παρεμποδίζουν την εν λόγω εξέλιξη της αξιολόγησης της έρευνας και να συμβάλουν στην πρόληψη τυχόν αντιφάσεων ή ασυμβατοτήτων που ενδέχεται να υπάρξουν κατά την εφαρμογή των συστάσεων που απαριθμούνται στο σημείο 27 της παρούσας σύστασης, μεταξύ της αξιολόγησης της έρευνας, των ερευνητών και των ερευνητικών ιδρυμάτων.
29. Συνιστάται στα κράτη μέλη να αναλάβουν δράση για να διασφαλίσουν ένα δίκαιο, ισότιμο, συμπεριληπτικό, διαφανές, δομημένο και ισότιμο ως προς το φύλο σύστημα επαγγελματικής ένταξης και ανέλιξης για τους ερευνητές στον ακαδημαϊκό χώρο, έως και τις ανώτατες θέσεις. Στο πλαίσιο αυτό, συνιστάται στα κράτη μέλη να εξετάσουν το ενδεχόμενο υιοθέτησης ενός συστήματος προγραμματισμένης πανεπιστημιακής σταδιοδρομίας (tenure track), το οποίο θα πρέπει να νοείται ως

σύμβαση ορισμένου χρόνου με την προοπτική ανέλιξης σε μόνιμη θέση υπό την προϋπόθεση θετικής αξιολόγησης.

Ισόρροπη κυκλοφορία ταλέντων και ανάδειξη της Ένωσης ως ελκυστικού προορισμού

30. Συνιστάται στα κράτη μέλη να αναλάβουν αποφασιστική δράση για τη δημιουργία ευνοϊκών, ελκυστικών και ανταγωνιστικών συνθηκών για τη διεξαγωγή δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας, καθώς και για τον επαναπατρισμό ερευνητών που συμμετέχουν σε εμπειρίες στο εξωτερικό. Τα μέτρα αυτά θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τα εξής:

- α) κίνητρα για να καταστούν ελκυστικότερες οι ερευνητικές δραστηριότητες, λαμβανομένης υπόψη της ανάγκης θεμιτού ανταγωνισμού για τα ταλαντούχα άτομα·
- β) απλούστευση των νομικών και διοικητικών απαιτήσεων για τους ερευνητές·
- γ) επενδύσεις στο σύστημα έρευνας και καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένης της στήριξης της δικτύωσης εντός και εκτός της Ένωσης, για τη σύνδεση και την ενσωμάτωση των εθνικών συστημάτων έρευνας και καινοτομίας στα ευρωπαϊκά ερευνητικά δίκτυα και την παροχή μεγαλύτερης προβολής των εθνικών ικανοτήτων και των υποδομών υψηλού επιπέδου·
- δ) την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών όσον αφορά τη δημιουργία ελκυστικού και ανταγωνιστικού περιβάλλοντος έρευνας και καινοτομίας, μεταξύ άλλων όσον αφορά τη βελτίωση των αμοιβών, των συνθηκών εργασίας και των υπηρεσιών, και τη μείωση των διοικητικών και γλωσσικών φραγμών για τους ξένους και διεθνείς ερευνητές·
- ε) επιχορηγήσεις επιστροφής και ελκυστικές θέσεις για επαναπατριζόμενους ερευνητές·
- στ) τη δυνατότητα να υπάρχουν διπλές θέσεις σε ιδρύματα εγκατεστημένα σε διαφορετικά κράτη μέλη, προωθώντας έτσι τη μεταφορά γνώσεων, τη συνεργασία και την πρόληψη της διαρροής ταλέντων.

Συνιστάται στην Επιτροπή να στηρίζει τα κράτη μέλη στις προσπάθειές τους, μεταξύ άλλων με την προώθηση συνεργειών μεταξύ των ενωσιακών προγραμμάτων, καθώς και μεταξύ ενωσιακών και εθνικών προγραμμάτων.

31. Συνιστάται στην Επιτροπή να προβεί στις κάτωθι ενέργειες προκειμένου να προωθήσει μια πιο ισόρροπη κυκλοφορία ταλέντων:

- α) στήριξη της αμοιβαίας μάθησης για τα κράτη μέλη ενόψει της μεταρρύθμισης των συστημάτων έρευνας και καινοτομίας που εφαρμόζουν, μεταξύ άλλων μέσω προσκλήσεων εκδήλωσης ενδιαφέροντος για τη δημιουργία μιας κοινότητας πρακτικής άσκησης με κατάρτιση και καθοδήγηση για τα κράτη μέλη βάσει επιτυχημένων παραδειγμάτων σταδιοδρομίας και βάσει λύσεων που καθιστούν δυνατή μια πιο ισόρροπη κυκλοφορία ταλέντων·
- β) παρακολούθηση των ροών κινητικότητας, μέσω διαδραστικού χάρτη κυκλοφορίας ταλέντων στο παρατηρητήριο για τις ερευνητικές σταδιοδρομίες που αναφέρεται στο σημείο 39 της παρούσας σύστασης·
- γ) διευκόλυνση των διακρατικών δεσμών με τις επιστημονικές κοινότητες της διασποράς και διευκόλυνση της προσέλκυσης ή της επιστροφής ταλέντων,

μέσω ενός κλάδου της πλατφόρμας ταλέντων του EXE που αναφέρεται στο σημείο 32 της παρούσας σύστασης·

- δ) προώθηση της ισόρροπης κυκλοφορίας ταλέντων για ερευνητές που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους με τη χρήση νέων μέσων σε επίπεδο Ένωσης τα οποία ενισχύουν τη βάση του ανθρώπινου κεφαλαίου στις χώρες διεύρυνσης, με περισσότερους επιχειρηματικούς, διαχειριστικούς και καλύτερα καταρτισμένους ερευνητές και φορείς καινοτομίας.

Δράσεις υποστήριξης για ερευνητικές σταδιοδρομίες

32. Συνιστάται στην Επιτροπή και στα κράτη μέλη να λάβουν κατάλληλα μέτρα για την ενίσχυση των πωλών και υπηρεσιών EURAXESS, καθώς και της διεθνούς διάστασης, και να αναπτύξουν την πλατφόρμα ταλέντων του EXE ως διαδικτυακή υπηρεσία μίας στάσης για ερευνητές και ιδρύματα σε όλους τους τομείς, με νέο πλαίσιο διακυβέρνησης που θα περιλαμβάνει δεσμευτικές υποχρεώσεις και συντονιστικό ρόλο των αρμόδιων εθνικών φορέων και ιδρυμάτων που συμμετέχουν στην παροχή υπηρεσιών.

Η πλατφόρμα ταλέντων του EXE θα πρέπει να δίνει τη δυνατότητα:

- α) στους ερευνητές να διαχειρίζονται τις ευκαιρίες μάθησης και κατάρτισης και τη σταδιοδρομία τους·
- β) στα ιδρύματα έρευνας και καινοτομίας, στους εργοδότες και στους χρηματοδότες να διεξάγουν δραστηριότητες δικτύωσης, να διαχειρίζονται καλύτερα τις δεξαμενές ταλέντων τους, να συνεργάζονται και να ανταλλάσσουν βέλτιστες πρακτικές, διευκολύνοντας παράλληλα την προσέλκυση και τη διατήρηση ταλαντούχων ατόμων και βελτιώνοντας τα δεδομένα για την καλύτερη κατανόηση των τάσεων κινητικότητας σε ολόκληρη την Ευρώπη και πέραν αυτής.

Οι υπηρεσίες θα πρέπει να διευρυνθούν ώστε να περιλαμβάνουν υπηρεσίες ανάπτυξης ταλέντων και διαχείρισης σταδιοδρομίας, με έμφαση στους ερευνητές σε όλους τους σχετικούς τομείς της κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένης της ακαδημαϊκής κοινότητας.

33. Συνιστάται στην Επιτροπή να διασφαλίσει τη σύνδεση και τη διαλειτουργικότητα μεταξύ της πλατφόρμας ταλέντων του EXE και άλλων σχετικών ενωσιακών και εθνικών πρωτοβουλιών, συμπεριλαμβανομένων των Europass, ESCO και EURES, να εφαρμόσει το σύστημα EU login για την επαλήθευση ταυτότητας και να παράσχει βελτιωμένο μοντέλο διακυβέρνησης της πλατφόρμας και του υποκείμενου δικτύου κέντρων υπηρεσιών για την καλύτερη κάλυψη των αναγκών που έχουν οι ερευνητές και οι ερευνητικοί οργανισμοί.
34. Συνιστάται στα κράτη μέλη και στην Επιτροπή να αναγνωρίσουν τη σημασία της έγκρισης και της εφαρμογής της Χάρτας και του κώδικα δεοντολογίας για τους ερευνητές, καθώς και της Χάρτας του Ερευνητή που αναφέρονται στο σημείο 35 της παρούσας σύστασης.
35. Η νέα Χάρτα του Ερευνητή που παρατίθεται στο παράρτημα II της παρούσας σύστασης θα πρέπει να αντικαταστήσει τη Χάρτα και τον κώδικα δεοντολογίας για τους ερευνητές που παρατίθενται στο παράρτημα της σύστασης 2005/251/EK. Συνιστάται στα κράτη μέλη και στην Επιτροπή να προωθήσουν την έγκριση και την εφαρμογή της νέας Χάρτας του Ερευνητή από τους εργοδότες και τους

χρηματοδότες ερευνητών από όλους τους τομείς, μεταξύ άλλων μέσω ειδικών κινήτρων, προκειμένου να καταστεί διαρθρωτικό εργαλείο για τη στήριξη των ερευνητών και των ερευνητικών σταδιοδρομιών.

36. Συνιστάται στην Επιτροπή να προσαρμόσει τη στρατηγική ανθρώπινων πόρων για τους ερευνητές, ή οποιονδήποτε μελλοντικό παρόμοιο μηχανισμό εφαρμογής, στη νέα Χάρτα του Ερευνητή, και να διασφαλίσει τη συνέχεια όσον αφορά τα ιδρύματα που έχουν υιοθετήσει τις αρχές της παλαιάς Χάρτας και του κώδικα δεοντολογίας για τους ερευνητές και έχουν προσχωρήσει στη στρατηγική ανθρώπινων πόρων για τους ερευνητές, ιδίως θεωρώντας ότι εξακολουθούν να υιοθετούν τη Χάρτα του Ερευνητή που παρατίθεται στο παράρτημα II της παρούσας σύστασης. Συνιστάται στην Επιτροπή να εφαρμόσει τα ίδια μεταβατικά μέτρα για τα ιδρύματα που ξεκίνησαν τη διαδικασία της στρατηγικής ανθρώπινων πόρων για τους ερευνητές στο πλαίσιο της παλαιάς Χάρτας και του παλαιού κώδικα δεοντολογίας για τους ερευνητές.
37. Συνιστάται στην Επιτροπή να επανεξετάζει και να προσαρμόζει τακτικά όλα τα εργαλεία για τη στήριξη των ερευνητικών σταδιοδρομιών, με βάση τις πραγματικές ανάγκες των ερευνητών, σε συντονισμό με τα κράτη μέλη και τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη.
38. Συνιστάται στην Επιτροπή και στα κράτη μέλη να προωθήσουν και να στηρίξουν συμμαχίες ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπως οι συμμαχίες ευρωπαϊκών πανεπιστημίων, του συνόλου του ευρωπαϊκού τομέα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και όλων των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών, για την πιλοτική εφαρμογή των σχετικών δράσεων που προβλέπονται στην παρούσα σύσταση σύμφωνα με μια εθελοντική προσέγγιση από τη βάση προς την κορυφή.

Παρακολούθηση των ερευνητικών σταδιοδρομιών

39. Εκτός από τα γενικά συστήματα παρακολούθησης του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας, συνιστάται στην Επιτροπή και στα κράτη μέλη να παρακολουθούν τις ερευνητικές σταδιοδρομίες στην Ένωση και την εφαρμογή της παρούσας σύστασης μέσω ειδικού παρατηρητηρίου για τις ερευνητικές σταδιοδρομίες, προς όφελος των φορέων χάραξης πολιτικής, των οργανισμών, των δημόσιων διοικήσεων και των ερευνητών σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο. Το παρατηρητήριο θα πρέπει να υποστηρίζει τις ανάγκες των κρατών μελών και των ερευνητικών οργανισμών για δεδομένα σχετικά με την προσαρμογή και την εκπόνηση πολιτικών για τις ερευνητικές σταδιοδρομίες. Θα πρέπει επίσης να υποστηρίζει τους ερευνητές ώστε να κατανοούν καλύτερα τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες και να προωθεί την ελκυστικότητα των ερευνητικών οργανισμών της Ένωσης για τα πλέον ταλαντούχα άτομα.
40. Συνιστάται στα κράτη μέλη να συνεργάζονται για τη συλλογή δεδομένων που αφορούν την υλοποίηση του παρατηρητηρίου με αποτελεσματικό και βιώσιμο τρόπο.
41. Συνιστάται στην Επιτροπή να εξετάσει τους σχετικούς δεσμούς με το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο του Τομέα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης που προτείνεται στην ευρωπαϊκή στρατηγική για τα πανεπιστήμια και, ως εκ τούτου, να ενισχύσει τις συνέργειες μεταξύ του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης.

42. Συνιστάται στα κράτη μέλη και στην Επιτροπή να εξετάσουν το ενδεχόμενο προσαρμογής των δεδομένων που συλλέγονται στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1700 στις ανάγκες του παρατηρητηρίου που αναφέρεται στο σημείο 39 της παρούσας σύστασης.

Βρυξέλλες,

*Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος*